

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ

ПРОГРАМА
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»:
Комплекс навчальних програм

(9, 17, 35, 70 год.)
для старшокласників

Кіровоград-2014

УДК 37.091.33:373.5
ББК 65.524
П 41

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією з трудового навчання і креслення Науково-методичної Ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (протокол № 2 від 15 квітня 2014 р.; лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України №14.1/12-Г-952 від 23 червня 2014 р.)

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України (протокол № 6 від 30 травня 2013 р.)

Рецензенти:

Кравченко Т. В. — доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії сімейного виховання Інституту проблем виховання НАПН України;

Синявський В. В. — кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу профорієнтації і психології професійного розвитку Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

П 41 **Побудова кар'єри** : комплекс навчальних програм (9, 17, 35, 70 год.) / [О. В. Мельник, О. Л. Морін, Л. А. Гуцан, І. І. Ткачук, О. М. Пархоменко, З. В. Охріменко, М. В. Лузан]. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 88 с.
ISBN 978-966-189-297-1

Комплекс навчальних програм «Побудова кар'єри» (9, 17, 35, 70 год.) є удосконаленою й апробованою впродовж 2009-2013 рр. програмою «Побудова кар'єри» для старшокласників, яка була рекомендована МОН України до використання у загальноосвітніх навчальних закладах (лист № 1/11-6441 від 16.08.2007 р.). У листах Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, які містять інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення трудового навчання у 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 навчальних роках, ця програма була визначена складовою профільного навчання. Реалізується програма профорієнтаційного спрямування за рахунок годин варіативної складової навчальних планів загальноосвітньої школи. Комплекс навчальних програм складається з: програми «Побудова кар'єри» (70 год.) для учнів 10-11-х класів; програм «Побудова кар'єри» 9, 17 і 35 годин для учнів 11-х класів; двох варіативних модулів (9, 35 год.) для учнів 10-х класів, які можуть використовуватися як у поєднанні з програмами «Побудова кар'єри» в обсязі 9, 17 і 35 годин для учнів 11-х класів, так і самостійно.

УДК 37.091.33:373.5
ББК 65.524

ISBN 978-966-189-297-1

© О. В. Мельник, О. Л. Морін, Л. А. Гуцан,
І. І. Ткачук, О. М. Пархоменко,
З. В. Охріменко, М. В. Лузан, 2014
© ТОВ «Імекс-ЛТД», 2014

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
Програма «Побудова кар'єри» (70 годин) для 10-11-х класів (<i>О.В. Мельник, О.Л. Морін, Л.А. Гуцан, І.І. Ткачук, О.М. Пархоменко</i>).....	6
Програма «Побудова кар'єри» (35 годин) для 11-х класів (<i>О.В. Мельник, І.І. Ткачук</i>).....	26
Програма «Побудова кар'єри» (17 годин) для 11-х класів (<i>О.В. Мельник, Л.А. Гуцан</i>).....	45
Програма «Побудова кар'єри» (9 годин) для 11-х класів (<i>О.В. Мельник, І.І. Ткачук</i>).....	53
Варіативний модуль № 1 «Побудова кар'єри» (35 годин) для (10) 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (<i>О.В. Мельник, З.В. Охріменко</i>).....	59
Варіативний модуль № 2 «Побудова кар'єри» (17 годин) для (10) 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (<i>О.В. Мельник, М.В. Лузан</i>).....	69
Варіативний модуль № 2 «Побудова кар'єри» (9 годин) для (10) 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів (<i>О.В. Мельник, І.І. Ткачук</i>).....	75
Додаток 1. Орієнтовні критерії оцінювання рівня компетентності старшокласника у виборі професії й готовності до реалізації професійної кар'єри.....	83
Рекомендована основна література.....	84
Рекомендована додаткова література.....	85

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Темп науково-технічного прогресу та творена ним динаміка суспільного життя задає систему професійних вимог до людини, які невинно зростають. У той же час кваліфіковане й оперативне вирішення професійних задач її виконавцем має забезпечувати, щонайменше, найважливіші потреби його життєдіяльності. І тут професія виступає одночасно і як джерело суспільного розвитку і як найважливіший засіб отримання спеціалістом винагороди, кількість і якість якої залежить від його здібностей, знань, умінь і досвіду досконалого виконання професійних обов'язків у чітко визначеній сфері розподілу праці та на конкретному робочому місці.

Вирішити згадане вище протиріччя в змозі компетентний у виборі професії старшокласник, який здатний самостійно прийняти рішення щодо побудови й реалізації професійної кар'єри, скоригувати за потреби цілі і задачі професійного самовизначення і зростання на певному віковому етапі, стійко та впевнено вирішувати проблеми, не зупинятися на невдачах і перешкодах, а розцінювати їх як можливість набуття життєвого досвіду. Тому головною метою навчальної програми «Побудова кар'єри» є формування компетентності старшокласника у виборі й реалізації професійної кар'єри. Ця мета реалізується у процесі вирішення таких навчальних і виховних завдань: виховання в учнів ставлення до себе як суб'єкта майбутньої професійної діяльності; усвідомлення своєї індивідуальної неповторності, відповідальності та впевненості у досягненні майбутнього професійного успіху; активізація процесів самопізнання, самооцінки та актуалізація потреби у самовдосконаленні; формування системи знань учнів про зміст та структуру світу професій, сучасні вимоги соціального середовища до фахівців на ринку праці, стратегію і тактику реалізації визначених напрямів власного кар'єрного зростання у майбутньому; ознайомлення учнів із способами і прийомами прийняття обґрунтованих рішень про вибір майбутньої професії, забезпечення їх практичним досвідом пошуку необхідної інформації для розробки або ж удосконалення стратегії професійного зростання у майбутньому.

Програма складається з пояснювальної записки, навчальних програм «Побудова кар'єри» різної кількості годин (70 годин для 10-11-х класів; 9, 17 і 35 годин для 11-х класів), варіативних модулів «Побудова кар'єри» кількістю 9 і 35 годин для 10-х класів, додатку (орієнтовні критерії оцінювання рівня компетентності старшокласника у виборі професії й готовності до реалізації професійної кар'єри), переліку рекомендованої основної та додаткової літератури.

Програма передбачає реалізацію змісту в обсязі однієї години на тиждень. Програми обсягом 9, 17, і 35 годин можуть бути включені до навчальних планів і переліку навчальних програм 10 або ж

11 класу. Програма «Побудова кар'єри» обсягом 70 годин розроблена для загальноосвітніх шкіл-інтернатів. Змістове доповнення навчальної програми «Побудова кар'єри» варіативним модулем може бути визначене навчальним закладом залежно від особливостей регіону, типу навчального закладу. Зміни у погодинному розподілі вивчення учнями окремих розділів і тем, підсилення теоретичної частини практичними і самостійними роботами, проектними і дослідницькими завданнями здійснюється вчителем з урахуванням індивідуальних освітніх потреб учня у межах 20%. Варіативні модулі для учнів загальноосвітніх навчальних закладів (9, 17, 35 годин) можуть використовуватися окремо або в поєднанні з програмами «Побудова кар'єри» в обсязі 9, 17 і 35 годин в 11 класі. Така диференціація і варіативність розширює межі застосування навчальної програми в освітніх округах, опорних школах і ресурсних центрах.

Головними документами планування навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі з основ побудови кар'єри учнями 10-11 класів є: навчальна програма; навчальний план загальноосвітнього навчального закладу; графік розподілу навчального матеріалу; робочий план реалізації навчальної програми на рік або ж на півріччя; план-конспект уроку або системи уроків.

*О. В. Мельник, О. Л. Морін, Л. А. Гуцан,
І. І. Ткачук, О. М. Пархоменко*

**ПРОГРАМА «ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для 10-11-х класів
(70 годин)**

Особливістю програми «Побудова кар'єри» обсягом 70 годин є те, що вона призначена, передусім, для учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів, які не повною мірою компетентні у виборі й реалізації професійної кар'єри, вони не мають батьківської підтримки і поради, для них професійне майбутнє неактуальне. Запропонований обсяг теоретичних занять, практичних робіт на уроках і самостійних завдань у другій половині дня можливий завдяки специфіці організації навчально-виховного процесу в таких типах навчальних закладів.

**Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин за темами
програмового матеріалу**

№ з/п	Розділи, підрозділи	Класи			
		10 клас		11 клас	
		Теорет.	Практ.	Теорет.	Практ.
Розділ 1. Особистість в умовах сучасного ринку праці		23	22	—	—
1.	Вступ	1	—	—	—
2.	Розділ 1.1. Загальні уявлення про трудову діяльність людини	4	4	—	—
3.	Розділ 1.2. Професіографія	6	6	—	—
4.	Розділ 1.3. Професійна придатність. Здоров'я і вибір професії	5	5	—	—
5.	Розділ 1.4. Основні ситуації вибору професії.	7	7	—	—
Розділ 2. Індивідуальні особливості старшокласника і побудова кар'єри		12	11	—	—
6.	Вступ	1	—	—	—
7.	Розділ 2.1. Індивідуальні особливості старшокласника і їх врахування у процесі побудови кар'єри	10	10	—	—
8.	Розділ 2.2. Стратегія і тактика побудови кар'єри	1	1	—	—

№ з/п	Розділи, підрозділи	Класи			
		10 клас		11 клас	
		Теорет.	Практ.	Теорет.	Практ.
	Розділ 3. Людина в умовах ринку праці	—	—	35	35
9.	Вступ	—	—	1	—
10.	Розділ 3.1. Сучасний ринок праці	—	—	9	9
11.	Розділ 3.2. Перші кроки на шляху побудови професійної кар'єри	—	—	12	12
12.	Розділ 3.3. Кар'єра і соціальне середовище майбутнього професійного зростання	—	—	13	13

Рекомендовані теми для самостійної роботи учнів

№ з/п	Назви тем для самостійної роботи учнів
1.	Творче завдання у робочому зошиті: «Суб'єктивні та об'єктивні фактори впливу на вибір майбутньої професії».
2.	Творче завдання у робочому зошиті: «Мої особисті досягнення».
3.	Професійні проби.
4.	Творче завдання у робочому зошиті: «Мій основний та резервний професійний план».

10 клас
Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	1	Розділ 1. Особистість в умовах сучасного ринку праці	
1.	1	<p>Вступ. Мета і завдання курсу «Побудова кар'єри». Значення професійного самовизначення для особистості та сучасного суспільства. Типові помилки професійного самовизначення особистості та їх наслідки. Інструкція учням щодо порядку заповнення відомостей до «Щоденника вибору майбутньої професії».</p> <p>Практична робота. Заповнення загальних відомостей про учня у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення правильного професійного самовизначення для особистості та сучасного суспільства; • <i>виділяє</i> проблеми професійного самовизначення сучасної молоді; • <i>характеризує</i> типові помилки при виборі професії та їх наслідки.
	4	Розділ 1.1. Загальні уявлення про трудову діяльність людини	
2.	1	<p>Зміст, умови праці, її результат. Форми трудової діяльності (розумова, фізична, автоматична, механічна, проста і складна тощо). Умови праці (зміст, кваліфікація, матеріальне оснащення, санітарні норми, робоче обладнання і т.п.).</p> <p>Практична робота. Класифікація професій за змістом, умовами і результатами праці.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> зміст, умови праці і її результат; • <i>характеризує</i> форми трудової діяльності і умови праці; • <i>володіє</i> навичками класифікації професій за змістом, умовами і результатами праці.
3.	1	<p>Сфери професійної діяльності людини: виробнича, громадська, бізнес, сфера обслуговування, освіта та ін.</p> <p>Практична робота. Класифікація професій за сферами діяльності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> сфери професійної діяльності; • <i>характеризує</i> сфери професійної діяльності; • <i>володіє</i> навичками класифікації професій за сферами діяльності.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
4.	2	Економіка і психологія праці. Значущість і місце особистості в процесі трудової діяльності. Поняття соціальної і професійної адаптації. Практична робота. Виділення у професійній діяльності людини економічних та психологічних ознак праці.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість і місце особистості в процесі трудової діяльності; • <i>виділяє</i> економічні і психологічні аспекти трудової діяльності людини; • <i>володіє</i> навичками виділення економічних та психологічних ознак праці.
	6	Розділ 1.2. Професіографія	
5.	1	Професіограма – основне інформаційне джерело про професію. Поняття про професіограму. Структура професіограми. Професіограми сучасних професій. Практична робота. Ознайомлення з професіограмами професій, які користуються попитом на ринку праці.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіограми професії; • <i>характеризує</i> специфіку складових професіограми професії; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу професіограми професії.
6.	1	Психологія праці. Психологічні ознаки професійної діяльності. Психограма професії. Практична робота. Ознайомлення з психограмами сучасних професій.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність психограми професії; • <i>характеризує</i> специфіку складових психограми професії; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу психограми професії.
7.	1	Професіограми визначених професій та їх аналіз. Складання професіограм на основі вивчення професій. Практична робота. Аналіз професіограм діяльності фахівців, які досягнули професійного успіху.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіограм професій; • <i>характеризує</i> професіограми визначених професій; • <i>володіє</i> навичками аналізу професіограм діяльності фахівців, які досягнули професійного успіху.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
8.	1	<p>Професіографічне дослідження. Самостійний пошук інформації про певну професію. Структура професіограми.</p> <p>Практична робота. Відновлення та доповнення навми-сно вилучених складових професіограми.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіографічного дослідження професій; • <i>характеризує</i> напрями самостійного пошуку професіографічної інформації; • <i>володіє</i> навичками самостійного професіографічного пошуку.
9.	2	<p>Державна служба зайнятості. Функції. Структура. Перелік послуг.</p> <p>Практична робота. Ек-курсія до Державної служби зайнятості. Звіт про екску-рсію.</p> <p>Перелік послуг міського (ра-йонного) центру зайнятості.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> зміст і мету дія-льності Державної служби зайнятості; • <i>характеризує</i> функції і перелік послуг підрозділів служби зайнятості; • <i>володіє</i> початковими нави-чками аналізу інформації з Державної служби зайня-тості.
	5	<p>Розділ 1.3. Професійна придатність. Здоров'я і вибір професії</p>	
10.	1	<p>Професійна придатність особистості. Вимоги професії до людини. Стан здоров'я та професійна придатність.</p> <p>Практична робота. Визна-чення особистісних факторів професійної непридатності людини до окремих професій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професій-ної придатності особистості; • <i>характеризує</i> вимоги про-фесії до людини; • <i>володіє</i> початковими навичками визначення професійної непридатності до окремих професій.
11.	2	<p>Протипоказання до вибору професій. Відповідність змісту і умов праці фізичним, соціальним та розумовим мож-ливостям людини. Профе-сійні захворювання. Шляхи зміцнення здоров'я.</p> <p>Практична робота. Устано-влення відповідності стану здоров'я обраній професії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність відпові-дності змісту й умов праці можливостям людини; • <i>характеризує</i> фізичні, соці-альні та розумові можливо-сті людини; • <i>володіє</i> навичками зміцнен-ня здоров'я.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
12.	2	<p>Професійна діяльність людини. Нормативно-правове забезпечення охорони праці. Законодавство з охорони праці. Віковий ценз при прийомі на роботу. Тривалість робочого тижня та ін.</p> <p>Практична робота. Ознайомлення із статтями «Закону України про охорону праці».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність нормативно-правового забезпечення охорони праці людини; • <i>характеризує</i> законодавчі норми з охорони праці; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу законодавства про працю.
	7	Розділ 1.4. Основні ситуації вибору професії	
13.	1	<p>Об'єктивні умови та суб'єктивні фактори вибору професії. Професійне становлення особистості. Безперервна професійна освіта та самовдосконалення людини.</p> <p>Практична робота. Письмове опитування «Об'єктивні умови та суб'єктивні фактори вибору професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професійного становлення особистості; • <i>характеризує</i> об'єктивні умови та суб'єктивні фактори вибору професії; • <i>володіє</i> навичками аналізу об'єктивних умов та суб'єктивних факторів власного вибору професії.
14.	2	<p>Ситуація вибору професії. Об'єктивна потреба та суб'єктивні можливості вибору майбутньої професії. Формула «хочу», «можу», «потрібно». Основні помилки при виборі майбутньої професії.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Що для мене означає свобода вибору життєвого шляху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> ситуації вибору професії; • <i>характеризує</i> специфіку об'єктивних потреб та суб'єктивних можливостей вибору; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу формули «хочу», «можу», «потрібно».

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
15.	2	<p>Життєві цінності особистості – основа правильного вибору професії. Професійні ціннісні орієнтації. Соціальні цінності та їх класифікація. Соціальні цінності у сфері праці. Зміна життєвих цінностей та позиції професійного працівника в жорстких умовах ринку праці.</p> <p>Практична робота. Анкетування: «Мої ціннісні орієнтації». Диспут на тему: «Що я ціную?», «Які мої ціннісні орієнтації?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення цінностей і позиції професійного працівника в жорстких умовах ринку праці; • <i>виділяє</i> професійні ціннісні орієнтації; • <i>характеризує</i> соціальні цінності і професійні ціннісні орієнтації; • <i>володіє</i> початковими навичками самоаналізу.
16.	1	<p>Сенс життя. Особистісний сенс праці (задоволення від роботи, значимість досягнення у майбутньому професійного успіху, необхідність самореалізації, почування «себе» професіоналом).</p> <p>Практична робота. Письмове опитування: «Мій сенс у досягненні майбутнього професійного успіху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> значення особистісного сенсу професійної праці для людини в жорстких умовах ринку праці; • <i>пояснює</i> необхідність досягнення у майбутньому професійного успіху; • <i>характеризує</i> суб'єктивну оцінку почування «себе» як майбутнього професіонала.
17.	1	<p>Соціальне оточення і вибір професії. Фактори вибору професії: соціальні стереотипи, престиж, «образ професії чи професіонала».</p> <p>Практична робота. Письмове опитування: «Що в твоєму розумінні означає професіонал?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення соціального оточення для вибору професії; • <i>характеризує</i> фактори вибору професії; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу соціальних стереотипів і престижу професії.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	1	Розділ 2. Індивідуальні особливості старшокласника і побудова кар'єри	
18.	1	Індивідуально-психологічні особливості та вибір професії. Типові помилки професійного самовизначення особистості та їх наслідки. Інструкція учням щодо роботи із «Щоденником вибору майбутньої професії». Практична робота. Заповнення загальних відомостей про учня у «Щоденнику вибору майбутньої професії».	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість індивідуально-психологічних особливостей для вибору професії; • <i>виділяє</i> типові помилки професійного самовизначення особистості; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу наслідків допущених помилок.
	11	Розділ 2.1. Індивідуальні особливості старшокласника та їх врахування у процесі побудови кар'єри	
19.	1	Активність особистості у сучасному середовищі. Трудова діяльність. Поняття про діяльність. Структура діяльності: мотиви, цілі, дії, засоби діяльності. Умови і процес формування вмінь і навичок. Перенесення та інтерференція дій. Види діяльності: ігрова, навчальна, трудова. Практична робота. Гра «На пустельному острові».	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість активності особистості у сучасному середовищі; • <i>виділяє</i> види діяльності і складові її структури; • <i>характеризує</i> мотиви, цілі, дії, засоби і умови діяльності.
20.	1	Здібності особистості і вимоги професії. Поняття про загальні і спеціальні здібності, умови їх розвитку. Талант і геніальність. Практична робота. Виявлення здібностей до різних видів професій. Аналіз прикладів зі світової та української літератури.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості і вимоги професій до них; • <i>характеризує</i> загальні і спеціальні здібності, талант і геніальність; • <i>володіє</i> навичками аналізу прикладів зі світової та української літератури.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
21.	1	<p>Складові вибору майбутньої професії. Ціна вибору. Алгоритм визначення шляху розв'язання проблемних ситуацій. Суб'єктивні фактори впливу на вибір майбутньої професії. Співвідношення раціонального та інтуїтивного у виборі людини.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок аналізу проблем і прийняття рішень.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> складові вибору майбутньої професії; • <i>характеризує</i> алгоритм визначення шляху розв'язання проблемних ситуацій; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу проблеми і прийняття рішення.
22.	1	<p>Кар'єра як почерговий вибір майбутньої професії. Типові помилки у реалізації професійної кар'єри. Готовність до вирішення непередбачених ситуацій. Внутрішня готовність до зміни професії.</p> <p>Практична робота. Аналіз ситуацій вибору професії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість кар'єри як почерговий вибір майбутньої професії; • <i>виділяє</i> типові помилки у реалізації професійної кар'єри; • <i>характеризує</i> готовність до вирішення непередбачених ситуацій.
23.	2	<p>Здібності особистості до інженерно-технічних та робітничих професій. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Типологія професій. Загальні вимоги інженерно-технічних та робітничих професій до професійно-важливих якостей особистості.</p> <p>Практична робота. 1. Виконання завдань на класифікацію підтипів професій. 2. Визначення нахилів та професійно-важливих якостей особистості, необхідних для професій вказаного типу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до інженерно-технічних та робітничих професій; • <i>виділяє</i> специфіку предмету, знарядь і умов праці інженерно-технічних та робітничих професій; • <i>характеризує</i> загальні вимоги інженерно-технічних та робітничих професій до професійно-важливих якостей особистості.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
24.	1	<p>Здібності особистості до професій соціальної сфери. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Типологія професій. Загальні вимоги професій соціального типу до професійно-важливих якостей особистості.</p> <p>Практична робота. 1. Виконання завдань на класифікацію підтипів професій. 2. Визначення нахилів та професійно-важливих якостей особистості, необхідних для професій вказаного типу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до професій соціальної сфери; • <i>виділяє</i> специфіку предмету, знарядь і умов праці професій соціальної сфери; • <i>характеризує</i> загальні вимоги професій соціальної сфери до професійно-важливих якостей особистості.
25.	1	<p>Здібності особистості до інтелектуальних видів діяльності. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Типологія професій. Загальні вимоги професій інтелектуального типу до професійно-важливих якостей особистості.</p> <p>Практична робота. 1. Виконання завдань з класифікації підтипів інтелектуальних професій. 2. Визначення нахилів та професійно-важливих якостей особистості, необхідних для професій вказаного типу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до інтелектуальних видів професійної діяльності; • <i>виділяє</i> специфіку предмету, знарядь і умов інтелектуальних видів професійної діяльності; • <i>характеризує</i> загальні вимоги інтелектуальних видів професійної діяльності до професійно-важливих якостей особистості.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
26.	1	<p>Здібності особистості до офісних професій. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Типологія професій. Загальні вимоги професій в офісі до професійно-важливих якостей особистості.</p> <p>Практична робота. 1. Виконання завдань на класифікацію підтипів офісних професій. 2. Визначення нахилів та професійно-важливих якостей особистості, необхідних для професій вказаного типу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до офісних професій; • <i>виділяє</i> специфіку предмету, знарядь і умов праці офісних професій; • <i>характеризує</i> загальні вимоги офісних професій до професійно-важливих якостей особистості.
27.	1	<p>Здібності особистості до підприємницької діяльності. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Типологія професій. Загальні вимоги професій підприємництва до професійно-важливих якостей особистості.</p> <p>Практична робота. 1. Виконання завдань на класифікацію підтипів професій сфери підприємницької діяльності. 2. Визначення нахилів та професійно-важливих якостей особистості, необхідних для професій вказаного типу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до підприємницької діяльності; • <i>виділяє</i> специфіку предмету, знарядь і умов праці професій підприємницької сфери; • <i>характеризує</i> загальні вимоги видів підприємницької діяльності до професійно-важливих якостей особистості.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
28.	1	<p>Здібності особистості до художньо-естетичних видів діяльності. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Типологія професій. Загальні вимоги професій художньо-естетичного напрямку до професійно-важливих якостей особистості.</p> <p>Практична робота. 1. Виконання завдань на класифікацію підтипів професій художньо-естетичного напрямку. 2. Визначення нахилів та професійно-важливих якостей особистості, необхідних для професій вказаного типу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до художньо-естетичних видів діяльності; • <i>виділяє</i> специфіку предмету, знарядь і умов праці художньо-естетичних видів діяльності; • <i>характеризує</i> загальні вимоги художньо-естетичних видів діяльності до професійно-важливих якостей особистості.
	1	Розділ 2.2. Стратегія і тактика побудови кар'єри	
29.	1	<p>Мої можливості і вибір майбутньої професії. Стратегія і тактика побудови кар'єри. Інструкція учням про порядок заповнення відомостей у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p> <p>Практичне заняття. Захист власного вибору професійного зростання у майбутньому.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість власних індивідуально-психологічних особливостей для вибору майбутньої професії; • <i>характеризує</i> стратегію і тактику побудови кар'єри; • <i>володіє</i> початковими навичками побудови кар'єри.
Усього 35 годин			

11 клас
Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	1	Розділ 3. Людина в умовах ринку праці	
1.	1	<p>Вступ. Людина в умовах ринку праці. Значення обґрунтованої і вчасної побудови кар'єри для особистості. Інструкція про порядок заповнення відомостей у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p> <p>Практична робота. Заповнити загальні відомості у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> особливості професійної діяльності людини в умовах ринку праці; • <i>виділяє</i> складові побудови кар'єри; • <i>характеризує</i> значення обґрунтованої і вчасної побудови кар'єри для особистості.
	10	Розділ 3.1. Сучасний ринок праці	
2.	2	<p>Сучасний ринок праці, зайнятість населення та проблеми безробіття. Ринок праці, його функції, структура, особливості. Суб'єктивні фактори та об'єктивні умови, які впливають на успішну адаптацію особистості до сучасного ринку праці.</p> <p>Практична робота. 1. Складання блок-схеми: «Сучасний ринок праці». 2. Аналіз попиту та пропозиції на ринку праці «Професія сьогодні і завтра».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> особливості сучасного ринку праці, зайнятість населення та проблеми безробіття; • <i>виділяє</i> суб'єктивні фактори та об'єктивні умови успішної адаптації особистості до сучасного ринку праці; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу попиту та пропозиції на ринку праці.
3.	2	<p>Зміни на ринку праці у період трансформації індустріального виробництва у інформаційне. Стратегія поведінки особистості на ринку праці. Самостійна праця, праця за наймом.</p> <p>Практична робота. Порівняння різних форм трудових відносин під час працевлаштування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> особливості змін на ринку праці у період інформатизації виробництва; • <i>виділяє</i> стратегії поведінки особистості на ринку праці; • <i>характеризує</i> різні форми трудових відносин.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
4.	1	<p>Сучасний стан та перспективи розвитку ринку праці міста (району). Зайнятість населення. «Барометр професій». Престиж професії.</p> <p>Практична робота. Створення умовного «Барометру професій» у регіоні.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сучасний стан та перспективи розвитку регіонального ринку праці; • <i>характеризує</i> попит на професії у регіоні; • <i>володіє</i> початковими навичками створення умовного «Барометру професій» у регіоні.
5.	1	<p>Система професійної освіти в Україні. Рівні освіти. Форми освіти (денна, вечірня, заочна, дистанційна, самоосвіта). Освітні стандарти. Вищі навчальні заклади. Типи вищих навчальних закладів, умови вступу та навчання.</p> <p>Практична робота. Збір і аналіз інформації про навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сучасний стан системи професійної освіти в Україні; • <i>характеризує</i> рівні і форми освіти, типи вищих навчальних закладів і умови вступу до них; • <i>володіє</i> початковими навичками збору і аналізу інформації про професійні навчальні заклади.
6.	2	<p>Трудове законодавство України та система соціальних гарантій особистості. Працевлаштування. Права та обов'язки людини під час працевлаштування. Професійний контракт.</p> <p>Практична робота. 1. Ознайомлення з окремими статтями Трудового законодавства України. 2. Аналіз недоліків та переваг різних видів трудових договорів чи контрактів працевлаштування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> соціальні гарантії особистості, закріплені трудовим законодавством; • <i>характеризує</i> права та обов'язки людини під час працевлаштування; • <i>володіє</i> початковими навичками збору і аналізу інформації про трудове законодавство.
7.	1	<p>Освіта за кордоном. Шляхи здобуття професії за кордоном. Елітарна професійна освіта. MBA-школи (від англ. MBA – Master of Business Administration).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> шляхи здобуття професії за кордоном; • <i>характеризує</i> рівні і форми освіти за кордоном;

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		Практична робота. Збір і аналіз інформації про закордонні навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку.	<ul style="list-style-type: none"> володіє навичками збору і аналізу інформації про закордонні професійні навчальні заклади.
8.	1	<p>Професії майбутнього та їх необхідність. Рейтинг професій (старі та нові професії у сучасному світі). Вакансії майбутнього.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Професіонал III тисячоліття».</p>	<ul style="list-style-type: none"> Називає професії минулого та майбутнього; характеризує рейтинг професій у сучасному світі; володіє початковими навичками збору і аналізу інформації про рейтинг професій.
	12	Розділ 3.2. Перші кроки на шляху побудови професійної кар'єри	
9.	1	<p>Психологія успіху. Мотиви досягнення успіху. Ідеалізований життєвий успіх.</p> <p>Практична робота. 1. Письмове опитування: «Мій ідеал життєвого успіху». 2. Складання алгоритму досягнення власного життєвого успіху.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює значення досягнення життєвого успіху; виділяє складові досягнення успіху; володіє початковими навичками складання алгоритму досягнення власного життєвого успіху.
10.	1	<p>Теорія лідерства. Харизма. Харизматичний лідер.</p> <p>Практична робота. 1. Методика визначення лідера в колективі. 2. Виділення характерних рис харизматичної особистості на прикладі відомих людей.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює сутність лідерства та харизми; виділяє складові риси лідера і харизматичної особистості; характеризує риси харизматичної особистості на прикладі відомих людей.
11.	2	<p>Професійний успіх. Закони професійного успіху. Десять кроків до професійного успіху. Формула професійного успіху.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Пояснює значення законів досягнення успіху у професійній діяльності; характеризує 10 кроків досягнення професійного успіху;

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>Практична робота. Визначення домінуючих якостей і рис особистості, яка досягла професійного успіху. Диспут на тему: «Як стати успішною особистістю». Складання алгоритму досягнення власного майбутнього професійного успіху.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>володіє</i> початковими навичками складання алгоритму досягнення власного майбутнього професійного успіху.
12.	2	<p>Кар'єра. Поняття професійної кар'єри. Побудова успішної кар'єри. Професійне прогнозування та професійне самовизначення. Кар'єрне становлення.</p> <p>Практична робота. Опитування на тему: «Чи треба готуватися до побудови професійної кар'єри ще в школі?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення побудови успішної кар'єри; • <i>характеризує</i> стратегію і тактику кар'єрного зростання у майбутньому; • <i>володіє</i> початковими навичками стратегії і тактики побудови професійної кар'єри.
13.	2	<p>Кар'єра, професійна компетентність. Професійна мобільність і конкурентоспроможність. Професіоналізм і професійна компетенція. Ринкова та економічна конкуренція. Позитивна та негативна роль конкуренції.</p> <p>Практична робота. Бесіда на тему: «Позитивне і негативне значення конкуренції для суспільства та окремої особистості».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> взаємозв'язок успішної кар'єри і професійної компетентності; • <i>характеризує</i> ознаки ринкової конкуренції; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу позитивних і негативних аспектів конкуренції для суспільства і окремої особистості.
14.	1	<p>Морально-етичні норми кар'єрного зростання. Альтруїзм та егоїзм.</p> <p>Практична робота. Проектна діяльність «Я і мій вибір».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення морально-етичних норм у професійній діяльності; • <i>характеризує</i> аспекти моралі та етики у побудові кар'єри; • <i>володіє</i> навичками самодосконалення.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
15.	1	<p>Образ професіонала. Поняття «професіоналізм». Критерії професіоналізму. Загальні вимоги до особистості як професіонала.</p> <p>Практична робота. Побудова власного професійного маршруту у світі професій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіоналізму особистості; • <i>характеризує</i> загальні вимоги до особистості як професіонала; • <i>володіє</i> початковими навичками побудови власного професійного маршруту у світі професій.
16.	1	<p>Основи самопрезентації. Етика професіонала: зовнішній вигляд ділової людини, етика ділового спілкування, самореклама. Структура та принципи складання професійного резюме.</p> <p>Практична робота. Складання професійного резюме.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність етики професіонала; • <i>характеризує</i> етичні складові професіонала; • <i>володіє</i> початковими навичками самопрезентації себе як професіонала.
17.	1	<p>Професійний план. Етапи формування професійного плану. Основний і резервний професійний план. Шляхи організації власної життєдіяльності.</p> <p>Практична робота. Складання основного і резервного професійних планів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професійного плану; • <i>характеризує</i> плани організації власної життєдіяльності; • <i>володіє</i> початковими навичками складання професійних планів.
	13	Розділ 3.3. Кар'єра і соціальне середовище майбутнього професійного зростання	
18.	1	<p>Навички протидії соціальному тиску. Уміння відстоювати свою позицію. Навички впевненої поведінки. Уміння долати сором'язливість. Уміння відмовлятися від небезпечних пропозицій. Протидія дискримінації.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок протидії соціальному тиску.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність і значення протидії соціальному тиску; • <i>характеризує</i> напрями протидії соціальному тиску; • <i>володіє</i> початковими навичками протидії соціальному тиску.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
19.	1	<p>Конфлікт. Типи конфліктів: особистісний, міжособистісний, міжгруповий. Загальна динаміка і закономірності перебігу конфлікту. Правила конструктивного вирішення конфліктів. Програма дій особистості у ситуації конфлікту.</p> <p>Практична робота. 1. Вправа «Розбіжності». 2. Рольові ігри.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність конфліктів; • <i>характеризує</i> типи конфліктів, загальну динаміку і закономірності їх перебігу; • <i>володіє</i> початковими навичками конструктивного вирішення конфліктів.
20.	1	<p>Навички розв'язання конфліктів. Конфлікти поглядів і конфлікти інтересів. Напрями розв'язання конфліктів поглядів на основі розвитку толерантності. Напрями розв'язання конфліктів інтересів на основі конструктивних переговорів.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок розв'язання конфліктів поглядів та інтересів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> напрями розв'язання конфліктів; • <i>характеризує</i> конфлікти поглядів і конфлікти інтересів; • <i>володіє</i> початковими навичками розв'язання конфліктів поглядів та інтересів.
21.	1	<p>Спілкування. Функції і засоби спілкування. Спілкування з дорослими та однолітками. Уміння слухати співрозмовника.</p> <p>Практична робота. 1. Дослідження розвитку нахилів особистості до спілкування. 2. Дискусія на тему: «Що означає мати здібності до спілкування?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> функції і засоби спілкування; • <i>характеризує</i> позиції у спілкуванні з дорослими та однолітками; • <i>володіє</i> початковими навичками вислуховування співрозмовника.
22.	1	<p>Невербальні засоби спілкування. Постава та жести. Хода. Міжособистісний простір у спілкуванні. Інтерпретація міміки та жестів.</p> <p>Практична робота. Аналіз ситуацій: «Чи розумієте ви мову жестів», «Продемонструй стан», «Передай почуття».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> функції і засоби невербального спілкування; • <i>характеризує</i> міжособистісний простір у спілкуванні; • <i>володіє</i> початковими навичками інтерпретації міміки і жестів.

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
23.	2	<p>Вербальні засоби спілкування. Інтонація як засіб вираження емоцій та почуттів. Темп мовлення, модуляція голосу. Вади мовлення. Форма викладання своїх думок. Мистецтво монологу. Діалог. Дискусія. Публічний виступ.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок монологу, діалогу, дискусії, публічного виступу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> функції, види і засоби вербального спілкування; • <i>характеризує</i> функції, види і засоби вербального спілкування; • <i>володіє</i> початковими навичками ведення монологу, діалогу, дискусії, публічного виступу.
24.	1	<p>Зовнішній вигляд. Навички самопрезентації. Резюме. Інтерв'ю під час прийому на роботу.</p> <p>Практична робота. 1. Вправа «Як скласти резюме». 2. Рольова гра «Як пройти інтерв'ю».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення зовнішнього вигляду; • <i>характеризує</i> способи самопрезентації; • <i>володіє</i> початковими навичками написання резюме.
25.	1	<p>Навички ефективного спілкування. Активне слухання. Уміння чітко висловлювати свою думку. Уміння відстоювати власну позицію. Почуття без тривоги і звинувачень. Адекватна реакція на критику. Уміння звернутися по допомогу, за послугою.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок ефективного спілкування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення ефективної взаємодії у процесі комунікації; • <i>характеризує</i> види і засоби ефективної взаємодії у процесі комунікації; • <i>володіє</i> початковими навичками ефективної взаємодії у процесі комунікації.
26.	1	<p>Співпереживання. Здатність розуміти почуття, потреби і проблеми інших людей. Уміння продемонструвати розуміння інших. Уміння надавати підтримку й допомогу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення співпереживання у процесі комунікативної взаємодії; • <i>характеризує</i> види і способи співпереживання у процесі комунікативної взаємодії;

№ з/п	К-ть год.	Зміст розділів і тем	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		Практична робота. Вправи на розвиток навичок співпереживання.	<ul style="list-style-type: none"> • володіє початковими навичками співпереживання.
27.	1	<p>Асертивна поведінка. Асертивна поведінка та її відмінність від агресивної, пасивної та маніпулятивної поведінки.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок асертивної поведінки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює значення різних видів поведінки; • характеризує асертивну, агресивну, пасивну та маніпулятивну поведінки; • володіє початковими навичками асертивної поведінки.
28.	1	<p>Захист обраної професії. Уточнення, конкретизація, поглиблення знань про обрану професію, перевірка правильності міркувань, що привели до такого вибору. Аналіз суперечностей, які виникли на шляху вибору майбутньої професії та напрями їх вирішення.</p> <p>Практична робота. Проектна діяльність «Моя професія – моє майбутнє».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює суперечності, які виникають на шляху вибору майбутньої професії; • характеризує напрями розв'язання суперечностей на шляху вибору майбутньої професії; • володіє навичками захисту і корекції побудованої індивідуальної кар'єри.
29.	1	<p>Підсумковий урок. Підбиття підсумків. Уточнення та перевірка отриманих знань. Узагальнення даних про навчальні та особистісні досягнення учня.</p> <p>Практична робота. Індивідуальні консультації.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює значущість правильно побудованої індивідуальної кар'єри; • характеризує професійне навчання як крок до реалізації індивідуальної кар'єри; • виділяє навчальні та особистісні досягнення, які дозволяють реалізувати індивідуальну кар'єру.
Усього 70 годин			

**ПРОГРАМА
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для 11-х класів
(35 годин)**

**Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин за темами
програмового матеріалу**

Розділи, теми	Кількість годин
Розділ 1. Виклики сучасного ринку праці	16
Вступ	1
Тема 1.1. Сучасний ринок праці	5
Тема 1.2. Професіографія	4
Тема 1.3. Профпридатність. Здоров'я і вибір професії	2
Тема 1.4. Основні ситуації вибору професії	4
Розділ 2. Ресурси особистості і професійний успіх	6
Тема 2.1. Індивідуальні особливості особистості та їх урахування для досягнення професійного успіху	3
Тема 2.2. Активність особистості у сучасному середовищі	3
Розділ 3. Стратегії професійного успіху	13
Тема 3.1. Освітній маршрут до професійного успіху	3
Тема 3.2. Перші кроки на шляху до професійного успіху	6
Тема 3.3. Кар'єра і соціальне середовище майбутнього професійного успіху	4
Усього	35

Рекомендовані завдання для практичних робіт

№ з/п	Зміст завдань для практичних робіт
1.	Мозковий штурм: «Життєвий успіх, особистісний успіх і професійний успіх людини. Що означають ці поняття?»
2.	Складання блок-схеми: «Сучасний ринок праці».
3.	Дискусія на тему: «Професіонал III тисячоліття».
4.	Класифікація заданого переліку професій за змістом, умовами і результатами праці.
5.	Аналіз недоліків та переваг різних видів трудових договорів чи контрактів працевлаштування.

6. Виділення у професійній діяльності людини економічних та психологічних ознак праці.
7. Ознайомлення з професіограмами професій, які користуються попитом на ринку праці.
8. Ознайомлення з психограмами сучасних професій.
9. Аналіз професіограм діяльності фахівців, які досягнули професійного успіху.
10. Відновлення та доповнення навмисно вилучених складників професіограми.
11. Визначення особистісних факторів професійної непридатності людини до окремих професій.
12. Ознайомлення зі статтями «Закону України про охорону праці».
13. Диспут на тему: «Що для мене означає свобода вибору життєвого шляху?»
14. Гра «Життєве лото».
15. Вправа. Робота з притчею «Собор». Опитування на тему: «Мій сенс у досягненні майбутнього професійного успіху».
16. Письмове опитування на тему: «Що в твоєму розумінні означає професіонал?»
17. Вправа «Неправильний вибір».
18. Мозковий штурм «Генії ХХ-го сторіччя».
19. Визначення специфіки предмета, знарядь та умов праці різних видів діяльності.
20. Гра «На пустельному острові».
21. Аналіз ситуацій, які вимагають від професіонала високого рівня самоорганізації.
22. Вправи на розвиток навичок аналізу проблем і прийняття рішень.
23. Розробка схеми «Система професійної освіти в Україні».
24. Опитування на тему: «Що для тебе означає поняття професійний розвиток?»
25. Розробка схеми «Рівні і форми освіти за кордоном».
26. Опитування на тему: «Мій ідеал професійного успіху».
27. Диспут на тему: «Як стати успішною особистістю».
28. Дискусія на тему: «Чи треба готуватися до побудови професійної кар'єри ще в школі?»
29. Бесіда на тему: «Позитивне та негативне значення конкуренції для суспільства й окремої особистості».

№ з/п	Зміст завдань для практичних робіт
30.	Складання у робочому зошиті схеми «Критерії професіоналізму».
31.	Складання основного професійного плану.
32.	Вправи на розвиток навичок ефективного спілкування.
33.	Рольова гра: «Як пройти інтерв'ю».
34.	Захист обраної професії «Моя професія – моє майбутнє».
35.	Творча робота на тему: «Мої досягнення на шляху до професійного успіху».

Рекомендовані завдання для самостійної роботи

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи
1.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «10 найуспішніших особистостей ХХ-го сторіччя. Складові їхнього успіху». Заповнення анкети у «Щоденнику вибору майбутньої професії».
2.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Пошук в мережі Інтернет інформації про попит на професії у регіоні».
3.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професії сьогодні і завтра».
4.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Класифікація заданого переліку професій за сферами професійної діяльності».
5.	Ознайомлення з окремими статтями Трудового законодавства України, які регулюють трудові відносини.
6.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Виділення економічних та психологічних ознак праці у обраній професії».
7.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професіограма професії, яка користуються попитом на ринку праці у регіоні».
8.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Психограма професії, яка користується попитом на ринку праці у регіоні».
9.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професіограма бажаної у майбутньому професії».
10.	Самостійний пошук інформації про Державну службу зайнятості: функції, структура, перелік послуг.
11.	Визначення професійної придатності до обраної професії.

№
з/п

Зміст завдань для самостійної роботи

12. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Власна програма зміцнення здоров'я».
13. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Визначення нахилів до обраного виду діяльності».
14. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Що для мене означає діяти?»
15. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Що для мене означає вислів: «Ми зараз живемо не в епоху сильних м'язів, а в епоху сильної волі».
16. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професійна криза як «шанс» для розвитку особистості».
17. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Збір та аналіз інформації про навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку в Україні».
18. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Збір та аналіз інформації про можливості професійного розвитку за обраною професією».
19. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Збір та аналіз інформації про закордонні навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку за обраною професією».
20. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Визначення домінуючих якостей і рис особистості, яка досягла професійного успіху».
21. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Моя стратегія досягнення професійного успіху».
22. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Що для мене означає поняття «кар'єрне зростання?»
23. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Кар'єра, професіоналізм і професійна компетентність сучасного фахівця».
24. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Мій професійний маршрут у світі професій».
25. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Мій резервний професійний план».
26. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Мої ситуації використання навичок ефективної взаємодії».
27. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Моє резюме».
28. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Якби мені довелося обирати майбутню професію, то я ...»

Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	1	Розділ 1. Виклики сучасного ринку праці	
1.	1	<p>Вступ. Мета і завдання курсу. Життєвий, особистісний і професійний успіх людини. Значення професійної успішності для особистості і для суспільства. Інструкція про порядок роботи зі «Щоденником вибору майбутньої професії».</p> <p>Практична робота. Мозковий штурм: «Життєвий успіх, особистісний успіх і професійний успіх людини. Що означають ці поняття?»</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «10 найуспішніших особистостей ХХ-го сторіччя. Складові їхнього успіху». Заповнення анкети у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення професійної успішності для особистості і для суспільства; • <i>характеризує</i> поняття життєвий, особистісний і професійний успіх людини; • <i>називає</i> складові професійного успіху людини; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу у «Щоденнику вибору майбутньої професії».
	5	Тема 1.1. Сучасний ринок праці	
2.	1	<p>Основні тенденції розвитку суспільства та їхній вплив на світ професійної праці й освітніх послуг. Ринок праці, його функції, структура, особливості. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку праці регіону, міста (району). Банк даних попиту на професії в регіоні.</p> <p>Практична робота. Складання блок-схеми: «Сучасний ринок праці».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Пошук в мережі Інтернет інформації про попит на професії у регіоні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> основні тенденції розвитку суспільства та їхній вплив на світ професійної праці і освітніх послуг; • <i>називає</i> функції, структуру й особливості ринку праці; • <i>володіє</i> початковими навичками створення умовного банку даних необхідних професій у регіоні; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
3.	1	<p>Зміни на ринку праці у період трансформації індустріального виробництва у інформаційне. Професії майбутнього та їхня необхідність. Рейтинг професій (старі та нові професії у сучасному світі). Вакансії майбутнього.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему: «Професіонал III тисячоліття».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професії сьогодні і завтра».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> зміни на ринку праці у період трансформації індустріального виробництва в інформаційне; • <i>називає</i> професії минулого та майбутнього; • <i>володіє</i> початковими навичками збору й аналізу інформації про рейтинг професій; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
4.	1	<p>Зміст, умови праці, її результат. Форми трудової діяльності (розумова, фізична, автоматична, механічна, проста і складна тощо). Умови праці (зміст, кваліфікація, матеріальне оснащення, санітарні норми, робоче обладнання тощо). Сфери професійної діяльності людини: виробнича, громадська, бізнес, сфера обслуговування, освіта та ін.</p> <p>Практична робота. Класифікація заданого переліку професій за змістом, умовами і результатами праці.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Класифікація заданого переліку професій за сферами професійної діяльності».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> зміст, умови праці і її результат; • <i>характеризує</i> форми трудової діяльності і умови праці; • <i>володіє</i> навичками класифікації професій за сферами діяльності; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
5.	1	<p>Трудове законодавство України та система соціальних гарантій особистості. Працевлаштування як правовий законодавчий акт. Права та обов'язки людини під час працевлаштування. Професійний контракт.</p> <p>Практична робота. Аналіз недоліків та переваг різних видів трудових договорів чи контрактів працевлаштування.</p> <p>Самостійна робота. Ознайомлення з окремими статтями Трудового законодавства України, які регулюють трудові відносини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> соціальні гарантії особистості, закріплені трудовим законодавством; • <i>характеризує</i> права та обов'язки людини під час працевлаштування та виконання професійної праці; • <i>володіє</i> початковими навичками збору й аналізу інформації про трудове законодавство; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.
6.	1	<p>Економіка і психологія праці. Значущість і місце особистості в процесі трудової діяльності. Поняття соціальної і професійної адаптації.</p> <p>Практична робота. Виділення у професійній діяльності людини економічних та психологічних ознак праці.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Виділення економічних та психологічних ознак праці у обраній професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість і місце особистості в процесі трудової діяльності; • <i>виділяє</i> економічні і психологічні аспекти трудової діяльності людини; • <i>володіє</i> навичками виділення економічних та психологічних ознак праці; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
	4	Тема 1.2. Професіографія	
7.	1	<p>Професіограма – основне інформаційне джерело про світ професій. Поняття про професіограму. Структура професіограми. Професіограми сучасних професій.</p>	<p><i>Пояснює</i> сутність професіограми професії;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> специфіку складових професіограми професії;

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>Практична робота. Ознайомлення з професіограмами професій, які користуються попитом на ринку праці.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професіограма професії, яка користується попитом на ринку праці у регіоні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • володіє початковими навичками аналізу професіограми професії; • старанно виконав творче завдання у робочому зошиті.
8.	1	<p>Психологія праці. Психологічні ознаки професійної діяльності. Психограма професії.</p> <p>Практична робота. Ознайомлення з психограмами сучасних професій.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Психограма професії, яка користується попитом на ринку праці у регіоні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює сутність психограми професії; • характеризує специфіку складників психограми професії; • володіє початковими навичками аналізу психограми професії; • старанно виконав творче завдання у робочому зошиті.
9.	1	<p>Професіограми визначених професій та їх аналіз. Складання професіограм на основі вивчення професій.</p> <p>Практична робота. Аналіз професіограм діяльності фахівців, які досягнули професійного успіху.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професіограма бажаної у майбутньому професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює сутність професіограм професій; • характеризує професіограми визначених професій; • володіє навичками аналізу професіограм діяльності фахівців, які досягнули професійного успіху; • старанно виконав творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
10.	1	<p>Професіографічне дослідження. Самостійний пошук інформації про певну професію. Джерела інформації про професію.</p> <p>Практична робота. Відновлення та доповнення навмисно вилучених складників професіограми.</p> <p>Самостійна робота. Самостійний пошук інформації про Державну службу зайнятості: функції, структура, перелік послуг.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіографічного дослідження професій; • <i>характеризує</i> напрями самостійного пошуку професіографічної інформації; • <i>володіє</i> навичками самостійного пошуку інформації про Державну службу зайнятості; • <i>здійснив</i> самостійний пошук інформації про Державну службу зайнятості: функції, структура, перелік послуг.
	2	Тема 1.3. Профпридатність. Здоров'я і вибір професії	
11.	1	<p>Професійна придатність особистості. Стан здоров'я та професійна придатність. Протипоказання до вибору професій. Відповідність змісту й умов праці фізичним, соціальним та розумовим можливостям людини. Професійні захворювання. Шляхи зміцнення здоров'я.</p> <p>Практична робота. Визначення особистісних факторів професійної непридатності людини до окремих професій.</p> <p>Самостійна робота. Визначення професійної придатності до обраної професії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професійної придатності особистості; • <i>характеризує</i> вимоги професії до людини; • <i>аналізує</i> відповідність змісту й умов праці фізичним, соціальним та розумовим можливостям людини; • <i>володіє</i> навичками зміцнення здоров'я; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
12.	1	<p>Професійна діяльність людини. Нормативно-правове забезпечення охорони праці. Законодавство з охорони праці. Віковий ценз під час прийому на роботу. Тривалість робочого тижня та ін.</p> <p>Практична робота. Ознайомлення зі статтями «Закону України про охорону праці».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Власна програма зміцнення здоров'я».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність нормативно-правового забезпечення охорони праці людини; • <i>характеризує</i> законодавчі норми з охорони праці; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу законодавства про працю; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
	4	Тема 1.4. Основні ситуації вибору професії	
13.	1	<p>Ситуація вибору професії. Об'єктивна потреба та суб'єктивні можливості вибору майбутньої професії. Формула вибору професії: «хочу», «можу», «потрібно». Основні помилки при виборі майбутньої професії.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Що для мене означає свобода вибору життєвого шляху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> ситуації вибору професії; • <i>характеризує</i> специфіку об'єктивних потреб та суб'єктивних можливостей вибору майбутньої професії; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу формули вибору професії: «хочу», «можу», «потрібно».
14.	1	<p>Життєві цінності особистості — основа для формування життєвої і професійної стратегії. Соціальні цінності та їх класифікація. Ціннісні орієнтації. Сформованість системи ціннісних орієнтацій — умова успішності професійного і особистісного самовизначення. Цінності професійної самореалізації. Зміна життєвих цінностей та позиції професійного працівника в жорстких умовах ринку праці.</p> <p>Практична робота. Гра «Життєве лого».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення цінностей і позиції професійного працівника в жорстких умовах ринку праці; • <i>виділяє</i> цінності професійної самореалізації; • <i>характеризує</i> соціальні цінності; • <i>володіє</i> початковими навичками самоаналізу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
15.	1	<p>Сенс життя. Особистісний сенс праці (задоволення від роботи, значимість досягнення у майбутньому професійного успіху, необхідність самореалізації, почування «себе» професіоналом).</p> <p>Практична робота. Вправа. Робота з притчею «Собор».</p> <p>Опитування на тему: «Мій сенс у досягненні майбутнього професійного успіху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> значення особистісного сенсу професійної праці для людини в жорстких умовах ринку праці; • <i>пояснює</i> необхідність досягнення у майбутньому професійного успіху; • <i>характеризує</i> суб'єктивну оцінку почування «себе» як майбутнього професіонала.
16.	1	<p>Соціальне оточення і вибір професії. Фактори вибору професії: соціальні стереотипи, престиж, «образ професії чи професіонала».</p> <p>Практична робота. Письмове опитування на тему: «Що в твоєму розумінні означає професіонал?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення соціального оточення для вибору професії; • <i>характеризує</i> фактори вибору професії; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу соціальних стереотипів і престижу професії.
	6	Розділ 2. Ресурси особистості і професійний успіх	
	3	Тема 2.1. Індивідуальні особливості особистості та їх урахування для досягнення професійного успіху	
17.	1	<p>Індивідуально-психологічні особливості і вибір професії. Типові помилки професійного самовизначення особистості та їх наслідки.</p> <p>Практична робота. Вправа «Неправильний вибір».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість індивідуально-психологічних особливостей особистості для вибору професії; • <i>виділяє</i> типові помилки професійного самовизначення людини; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу наслідків допущених помилок.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
18.	1	<p>Здібності особистості та вимоги професії. Поняття про загальні й спеціальні здібності, умови їх розвитку. Талант і геніальність.</p> <p>Практична робота. Мозковий штурм «Генії ХХ-го сторіччя».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості та вимоги професій до них; • <i>характеризує</i> загальні й спеціальні здібності, талант і геніальність; • <i>пояснює</i> способи розвитку здібностей особистості.
19.	1	<p>Загальні вимоги професії до професійно важливих якостей особистості. Здібності особистості до інженерно-технічних та робітничих професій, професій соціальної сфери та підприємницької діяльності. Специфіка предмета, знарядь та умов праці різних видів діяльності.</p> <p>Практична робота. Визначення специфіки предмета, знарядь та умов праці різних видів діяльності.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Визначення нахилів до обраного виду діяльності».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до інженерно-технічних та робітничих професій, професій соціальної сфери та підприємницької діяльності; • <i>виділяє</i> специфіку предмета, знарядь та умов праці різних видів діяльності; • <i>характеризує</i> загальні вимоги окремих видів діяльності; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
	3	Тема 2.2. Активність особистості у сучасному середовищі	
20.	1	<p>Активність особистості у сучасному середовищі. Активність адаптивна і творча. Діяльність, структура діяльності. Мотиви, цілі, дії, засоби й умови діяльності. Цілепокладання і планування як необхідні процеси підготовки до реалізації цілі.</p> <p>Практична робота. Гра «На пустельному острові».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Що для мене означає діяти?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість активності особистості у сучасному середовищі; • <i>характеризує</i> адаптивну і творчу активність; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу структури діяльності; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
21.	1	<p>Значення розвитку волі для досягнення професійного успіху. Самоорганізація, самоуправління й самоконтроль. Здатність мобілізувати себе на досягнення цілі, навіть в екстремальних ситуаціях.</p> <p>Практична робота. Аналіз ситуацій, які вимагають від професіонала високого рівня самоорганізації</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Що для мене означає вислів: «Ми зараз живемо не в епоху сильних м'язів, а в епоху сильної волі».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість розвитку волі для досягнення професійного успіху; • <i>виділяє</i> типові помилки, які перешкоджають професіоналу досягнути успіху; • <i>характеризує</i> процеси самоорганізації, самоуправління й самоконтролю, які визначають готовність професіонала до вирішення непередбачених ситуацій; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
22.	1	<p>Ситуації професійної кризи. Криза як умова особистісного зростання і «шанс» стати кращим. Алгоритм визначення шляху вирішення проблемних ситуацій.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок аналізу проблем і прийняття рішень.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професійна криза як «шанс» для розвитку особистості».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> професійну кризу як умову особистісного зростання; • <i>називає</i> складники алгоритму визначення шляху вирішення проблемних ситуацій; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу проблеми і прийняття рішення; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	13	Розділ 3. Стратегії досягнення професійного успіху	
	3	Тема 3.1. Освітній маршрут до професійного успіху	
23.	1	<p>Система професійної освіти в Україні. Рівні освіти. Форми освіти (денна, вечірня, заочна, дистанційна, самоосвіта). Освітні стандарти. Вищі навчальні заклади. Типи вищих навчальних закладів, умови вступу та навчання.</p> <p>Практична робота. Розробка схеми «Система професійної освіти в Україні».</p> <p>Самостійна робота. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Збір та аналіз інформації про навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку в Україні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сучасний стан системи професійної освіти в Україні; • <i>характеризує</i> рівні і форми освіти, типи вищих навчальних закладів та умови вступу до них; • <i>володіє</i> початковими навичками збору й аналізу інформації про професійні навчальні заклади; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.
24.	1	<p>Безперервна професійна освіта та самовдосконалення людини. Посадове просування та підвищення кваліфікації фахівця. Можливості для професійного розвитку людини впродовж життя.</p> <p>Практична робота. Опитування на тему: «Що для тебе означає поняття професійний розвиток?»</p> <p>Самостійна робота. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Збір та аналіз інформації про можливості професійного розвитку за обраною професією».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> сутність професійного самовдосконалення особистості; • <i>пояснює</i> необхідність професійного розвитку людини впродовж життя; • <i>володіє</i> початковими навичками збору й аналізу інформації про можливості професійного розвитку фахівця; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
25.	1	<p>Освіта за кордоном. Шляхи здобуття професії за кордоном. Елітарна професійна освіта.</p> <p>Практична робота. Розробка схеми «Рівні і форми освіти за кордоном».</p> <p>Самостійна робота. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Збір та аналіз інформації про закордонні навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку за обраною професією».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> шляхи здобуття професії за кордоном; • <i>характеризує</i> рівні і форми освіти за кордоном; • <i>володіє</i> початковими навичками збору й аналізу інформації про закордонні професійні навчальні заклади; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.
	6	Тема 3.2. Перші кроки на шляху до професійного успіху	
26.	1	<p>Психологія успіху. Мотиви досягнення професійного успіху. Ідеалізований життєвий успіх.</p> <p>Практична робота. Опитування на тему: «Мій ідеал професійного успіху».</p> <p>Самостійна робота. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Визначення домінуючих якостей і рис особистості, яка досягла професійного успіху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення досягнення професійного успіху; • <i>виділяє</i> складники досягнення професійного успіху; • <i>володіє</i> початковими навичками складання стратегії досягнення професійного успіху; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.
27.	1	<p>Професійний успіх. Закони професійного успіху. 10 кроків до професійного успіху. Формула професійного успіху.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Як стати успішною особистістю».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Моя стратегія досягнення професійного успіху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення законів досягнення успіху у професійній діяльності; • <i>характеризує</i> 10 кроків досягнення професійного успіху; • <i>володіє</i> початковими навичками складання проекту досягнення власного майбутнього професійного успіху; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
28.	1	<p>Побудова успішної кар'єри. Професійне прогнозування та професійне самовизначення. Кар'єрне зростання. Типові помилки у реалізації професійної кар'єри. Готовність до вирішення непередбачених ситуацій. Внутрішня готовність до зміни професії.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему: «Чи треба готуватися до побудови професійної кар'єри ще в школі?»</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Що для мене означає поняття «кар'єрне зростання»?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення побудови для людини професійної кар'єри; • <i>виділяє</i> типові помилки у реалізації професійної кар'єри; • <i>характеризує</i> професійне прогнозування та професійне самовизначення як стратегію і тактику кар'єрного зростання у майбутньому; • <i>володіє</i> початковими навичками стратегії і тактики побудови професійної кар'єри; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
29.	1	<p>Кар'єра, професіоналізм і професійна компетентність. Професійна мобільність і конкурентоспроможність. Ринкова та економічна конкуренція. Позитивна та негативна роль конкуренції. Морально-етичні норми кар'єрного зростання.</p> <p>Практична робота. Бесіда на тему: «Позитивне та негативне значення конкуренції для суспільства й окремої особистості».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Кар'єра, професіоналізм і професійна компетентність сучасного фахівця».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> взаємозв'язок успішної кар'єри, професіоналізму і професійної компетентності; • <i>характеризує</i> значення морально-етичних норм у професійній діяльності; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу позитивних і негативних аспектів конкуренції для суспільства й окремої особистості; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
30.	1	<p>Образ професіонала. Поняття «професіоналізм». Критерії професіоналізму. Загальні вимоги до особистості як професіонала.</p> <p>Практична робота. Складання у робочому зошиті схеми «Критерії професіоналізму».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Мій професійний маршрут у світі професій».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіоналізму особистості; • <i>характеризує загальні</i> вимоги до особистості як професіонала; • <i>володіє</i> початковими навичками побудови власного професійного маршруту у світі професій; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.
31.	1	<p>Професійний план. Етапи формування професійного плану. Основний і резервний професійні плани. Шляхи організації власної життєдіяльності.</p> <p>Практична робота. Складання основного професійного плану.</p> <p>Самостійна робота. Виконання завдання у робочому зошиті на тему: «Мій резервний професійний план».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність і структуру професійного плану; • <i>характеризує</i> плани організації власної життєдіяльності; • <i>володіє</i> початковими навичками складання професійних планів; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу.
	4	Тема 3.3. Кар'єра і соціальне середовище майбутнього професійного успіху	
32.	1	<p>Навички ефективного спілкування. Значення навичок ефективної взаємодії з оточуючими для досягнення професійного успіху. Уміння орієнтуватися в соціальних ситуаціях, правильно визначати індивідуальні особливості й емоційні стани інших людей, вибирати адекватні способи поведінки з ними й реалізувати ці способи в процесі взаємодії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення ефективної взаємодії з оточуючими для досягнення професійного успіху; • <i>характеризує</i> види, засоби і способи ефективної взаємодії у процесі комунікації; • <i>володіє</i> початковими навичками ефективного спілкування;

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок ефективного спілкування.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Мої ситуації використання навичок ефективної взаємодії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • старанно виконав творче завдання у робочому зошиті.
33.	1	<p>Зовнішній вигляд. Навички самопрезентації. Резюме. Інтерв'ю під час прийому на роботу.</p> <p>Практична робота. Рольова гра: «Як пройти інтерв'ю».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Моє резюме».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює значення зовнішнього вигляду людини; • характеризує способи самопрезентації; • володіє початковими навичками самопрезентації; • старанно виконав творче завдання у робочому зошиті.
34.	1	<p>Захист обраної професії. Уточнення, конкретизація, поглиблення знань про обрану професію, перевірка правильності міркувань, що привели до такого вибору. Аналіз суперечностей, які виникли на шляху вибору майбутньої професії та напрями їх розв'язання.</p> <p>Практична робота. Захист обраної професії «Моя професія – моє майбутнє».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пояснює суперечності, які виникають на шляху вибору майбутньої професії; • характеризує напрями і способи розв'язання суперечностей професійного самовизначення; • володіє навичками вдосконалення і корекції побудованої індивідуальної кар'єри професійного зростання у майбутньому.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
35.	1	<p>Підсумковий урок. Підбиття підсумків. Уточнення та перевірка отриманих знань. Узагальнення даних про навчальні та особистісні досягнення учня.</p> <p>Практична робота. Творча робота на тему: «Мої досягнення на шляху до професійного успіху».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Якби мені довелося обирати майбутню професію, то я ...»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість правильно побудованої індивідуальної кар'єри; • <i>характеризує</i> професійне навчання як крок до професійного успіху; • <i>виділяє</i> навчальні та особистісні досягнення, які дають змогу досягнути професійного успіху; • <i>старанно виконав</i> творче завдання у робочому зошиті.

**ПРОГРАМА «ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для 11-х класів
(17 год.)**

**Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин за темами
програмового матеріалу**

№ з/п	Розділи, підрозділи	Кількість годин
Розділ 1. Особистість в умовах сучасного ринку праці		5
1.	Вступ	1
2.	Розділ 1.1. Стратегія поведінки особистості на ринку праці	4
Розділ 2. Здібності, інтереси, нахили особистості та побудова кар'єри		7
3.	Розділ 2.1. Здібності особистості і професія	3
4.	Розділ 2.2. Професійна кар'єра та її побудова	4
Розділ 3. Освітній маршрут та здобуття професії		5
5.	Розділ 3.1. Освіта і кар'єра	2
6.	Розділ 3.2. Професійний успіх — основа побудови кар'єри	2
7.	Розділ 3.3. Захист обраної професії	1
Всього		17

Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	1	Розділ 1. Особистість в умовах сучасного ринку праці	
1.	1	<p>Вступ. Мета і завдання курсу «Побудова кар'єри». Сучасний ринок праці і зайнятість населення. Людина в умовах ринку праці. Інструкція учням про порядок заповнення відомостей у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p> <p>Практична робота. Заповнити загальні відомості про учня у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p> <p>Самостійна робота. Заповнити у робочому зошиті пункт «Мої особисті досягнення».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> особливості сучасного ринку праці, зайнятість населення та проблеми безробіття; • <i>виділяє</i> особисті досягнення людини, які забезпечують її ефективну поведінку на ринку праці; • <i>характеризує</i> значення обґрунтованої і вчасної побудови кар'єри для особистості; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
	4	Розділ 1.1. Стратегія поведінки особистості на ринку праці	
2.	1	<p>Сучасний стан та перспективи розвитку регіонального ринку праці. Регіональна зайнятість населення. Банк даних попиту на професії у регіоні. Престиж та попит на професії.</p> <p>Практична робота. Створення умовного банку даних професій, на які є попит у регіоні.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Престиж та попит на професії у регіоні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сучасний стан та перспективи регіонального розвитку ринку праці; • <i>характеризує</i> попит на професії у регіоні; • <i>володіє</i> початковими навичками створення умовного банку даних необхідних професій у регіоні; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу, проаналізував інформаційні джерела і визначив професії, які престижні і які користуються попитом на ринку праці у регіоні.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
3.	1	<p>Державна служба зайнятості. Функції. Структура. Перелік послуг.</p> <p>Практична робота. Екскурсія до Державної служби зайнятості. Перелік послуг міського (районного) центру зайнятості.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Моя екскурсія до Державної служби зайнятості».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> зміст і мету діяльності Державної служби зайнятості; • <i>характеризує</i> функції і перелік послуг підрозділів служби зайнятості; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу інформації з Державної служби зайнятості; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
4.	1	<p>Професійна діяльність людини. Законодавство з охорони праці.</p> <p>Практична робота. Аналіз окремих статей Закону України про охорону праці.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Професії, які припинили своє існування 300, 100 і 30 років тому».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність нормативно-правового забезпечення охорони праці людини; • <i>характеризує</i> законодавчі норми з охорони праці; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу законодавства про працю; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
5.	1	<p>Професійна придатність особистості. Вимоги професії до людини. Стан здоров'я та професійна придатність.</p> <p>Практична робота. Визначення особистісних факторів професійної непридатності людини до окремих професій.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Добери, запиши та проаналізуй афоризми, які присвячені збереженню здоров'я».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професійної придатності особистості; • <i>характеризує</i> вимоги професії до людини; • <i>володіє</i> початковими навичками визначення професійної непридатності до окремих професій; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	7	Розділ 2. Здібності, інтереси, нахили особистості та побудова кар'єри	
	3	Розділ 2.1. Здібності особистості і професія	
6.	1	Здібності особистості і вимоги професії. Поняття про загальні і спеціальні здібності, умови їх розвитку. Талант і геніальність. Практична робота. Виявлення здібностей до різних видів професій. Аналіз прикладів зі світової та української літератури. Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчих завдань на тему: «Мої здібності», та «10 талановитих людей твого міста та 10 геніальних людей світу».	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості і вимоги професій до них; • <i>характеризує</i> загальні і спеціальні здібності, талант і геніальність; • <i>володіє</i> навичками аналізу прикладів зі світової та української практики; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
7.	1	Здібності особистості до професій інженерно-технічної та соціальної сфери, підприємницької діяльності, інтелектуальних і художньо-естетичних видів діяльності, офісних і робітничих професій. Специфіка предмету, знарядь і умов праці. Практична робота. Виконання завдань з класифікації підтипів професій. Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Здібності особистості до різних видів діяльності».	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Виділяє</i> здібності особистості до різних видів діяльності; • <i>пояснює</i> специфіку предмету, знарядь і умов праці у різних видах діяльності; • <i>характеризує</i> загальні вимоги окремих видів діяльності до професійно-важливих якостей особистості; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
8.	1	Життєві цінності особистості — основа правильного вибору професії. Професійні ціннісні орієнтації. Зміна життєвих цінностей та позиції професійного працівника в жорстких умовах ринку праці.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення цінностей і позиції професійного працівника в жорстких умовах ринку праці;

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>Практична робота. Диспут на тему: «Що я ціную?», «Які ціннісні орієнтації мої і моїх друзів?»</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Мої ціннісні орієнтації».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>виділяє</i> власні професійні ціннісні орієнтації; • <i>володіє</i> початковими навичками самоаналізу; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
	4	Розділ 2.2. Професійна кар'єра та її побудова	
9.	1	<p>Вибір майбутньої професії та її складові частини. Ціна вибору. Алгоритм визначення шляху вирішення проблемних ситуацій. Суб'єктивні фактори впливу на вибір майбутньої професії. Співвідношення раціонального та інтуїтивного у виборі людини.</p> <p>Практична робота. Вправи на розвиток навичок аналізу проблем і прийняття рішень.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Суб'єктивні фактори впливу на вибір майбутньої професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> складові вибору майбутньої професії; • характеризує алгоритм визначення шляху розв'язання проблемних ситуацій; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу проблеми і прийняття рішення; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
10.	1	<p>Професійна кар'єра. Професійне прогнозування та професійне самовизначення. Кар'єрне зростання.</p> <p>Практична робота. Опитування: «Чи треба готуватися до побудови професійної кар'єри ще в школі?»</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчих завдань на тему: «Кар'єрне зростання моїх батьків», «Життєві приклади ранньої і пізньої успішної професійної кар'єри серед відомих людей».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення побудови успішної кар'єри; • <i>характеризує</i> стратегію і тактику кар'єрного зростання у майбутньому; • <i>володіє</i> початковими навичками стратегії і тактики побудови професійної кар'єри; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
11.	1	<p>Стратегія побудови кар'єри. Практична робота. Диспут: «Професійна кар'єра відомого політика, співака, дослідника». Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Якою я уявляю у майбутньому власну кар'єру».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість власних індивідуально-психологічних особливостей для вибору майбутньої професії; • <i>характеризує</i> стратегію побудови кар'єри; • <i>володіє</i> початковими навичками побудови кар'єри; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
12.	1	<p>Типові помилки у реалізації професійної кар'єри. Готовність особистості до зміни професії. Практична робота. Аналіз ситуацій професійного вибору професії. Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Типові помилки, яких припускається людина у реалізації професійної кар'єри».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість кар'єри як почерговий вибір майбутньої професії; • <i>виділяє</i> типові помилки у реалізації професійної кар'єри; • <i>характеризує</i> готовність до вирішення непередбачених ситуацій, як об'єктивну необхідність; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
	5	Розділ 3. Освітній маршрут та здобуття професії	
	2	Розділ 3.1. Освіта і кар'єра	
13.	1	<p>Особливості професійної підготовки в Україні та за кордоном. Шляхи здобуття професії. Елітарна професійна освіта. Практична робота. Аналіз інформації про навчальні заклади, які здійснюють професійну підготовку у регіоні. Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Шляхи здобуття обраної професії»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> шляхи здобуття професії в Україні та за кордоном; • <i>характеризує</i> рівні і форми освіти в Україні та за кордоном; • <i>володіє</i> початковими навичками збору і аналізу інформації про професійні навчальні заклади; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		в Україні та за кордоном. Рейтинг 10 університетів України».	
14.	1	<p>Сучасні професії та їх значення для суспільства. Рейтинг професій у сучасному глобалізованому світі. Професії майбутнього та їх необхідність.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Професіонал III тисячоліття».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Рейтинг професій у сучасному глобалізованому світі».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> професії минулого та майбутнього; • <i>характеризує</i> рейтинг професій у сучасному світі; • <i>володіє</i> початковими навичками збору і аналізу інформації про рейтинг професій; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
	2	Розділ 3.2. Професійний успіх – основа побудови кар'єри	
15.	1	<p>Психологія успіху. Формула професійного успіху. Харизматичний лідер. Лідер-професіонал.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Як стати успішною особистістю».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Алгоритм досягнення власного майбутнього професійного успіху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Виділяє</i> складові досягнення професійного успіху; • <i>пояснює</i> сутність лідерства та харизми; • <i>характеризує</i> складові риси лідера і харизматичної особистості; • <i>володіє</i> початковими навичками складання алгоритму досягнення власного майбутнього професійного успіху; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
16.	1	<p>Професійний план. Етапи формування професійного плану. Основний і резервний професійний план. Шляхи організації власної життєдіяльності.</p> <p>Практична робота. Складання основного професійного плану.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Мій резервний професійний план».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професійного плану; • <i>характеризує</i> етапи організації власної життєдіяльності; • <i>володіє</i> початковими навичками складання професійних планів; • <i>старанно</i> виконав самостійну роботу.
	1	Розділ 3.2. Захист обраної професії	
17.	1	<p>Захист обраної професії. Уточнення, конкретизація, поглиблення знань про обрану професію, перевірка правильності міркувань, що привели до такого вибору.</p> <p>Практична робота. Проектна діяльність: «Моя професія — моє майбутнє».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Моя програма самовдосконалення».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> суперечності, які виникають на шляху вибору майбутньої професії; • <i>характеризує</i> напрями розв'язання проблем на шляху вибору майбутньої професії; • <i>володіє</i> навичками захисту і корекції побудованої майбутньої індивідуальної кар'єри; • <i>має</i> власну програму самовдосконалення.

О. В. Мельник, О. Л. Морін

**ПРОГРАМА
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для 11-х класів
(9 год.)**

**Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин за темами
програмового матеріалу**

Розділи, теми	Кількість годин
Розділ 1. Світ професій і побудова кар'єри	4
Вступ	1
Тема 1.1. Професіографія	1
Тема 1.2. Вибір професії	2
Розділ 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості і побудова кар'єри	5
Тема 2.1. Індивідуально-психологічні особливості особистості	1
Тема 2.2. Ринок освітніх послуг і праці	2
Тема 2.3. Побудова кар'єри	2
Усього	9

Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	4	Розділ 1. Світ професій і побудова кар'єри	
1.	1	<p>Вступ. Мета і завдання курсу «Побудова кар'єри». Зміст, форми (розумова, фізична, автоматична, механічна, проста і складна та ін.), умови (зміст, кваліфікація, матеріальне оснащення, санітарні норми, робоче обладнання тощо) і результати праці.</p> <p>Інструкція про порядок заповнення відомостей у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p> <p>Практична робота. Проведення класифікації професій за змістом, умовами і результатами праці.</p> <p>Самостійна робота. Пошук і відтворення у робочому зошиті інформації про сфери професійної діяльності людини (виробнича, громадська, бізнес, сфера обслуговування, освіта та ін.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> зміст, умови праці, її результат та основні сфери професійної діяльності людини; • <i>характеризує</i> форми трудової діяльності й умови праці; • <i>володіє</i> навичками класифікації професій за змістом, умовами, результатами праці; • <i>сумлінно</i> виконав пошук інформації у різних джерелах про сфери професійної діяльності людини.
	1	Тема 1.1. Професіографія	
2.	1	<p>Поняття про професіограму. Структура професіограми. Державна служба зайнятості, її структура, функції та перелік послуг.</p> <p>Практична робота. Ознайомлення з професіограмами сучасних професій.</p> <p>Самостійна робота. Пошук інформації про Міжнародну організацію праці (історія, структура та діяльність) на сайті Державної служби зайнятості.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професіограми професії, зміст і мету діяльності Державної служби зайнятості; • <i>характеризує</i> специфіку складових частин професіограми професії; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу професіограми професії; • <i>старанно</i> здійснив пошук необхідної інформації у мережі Інтернет.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	2	Тема 1.2. Вибір професії	
3.	1	<p>Поняття професійної придатності. Вимоги професії до людини. Стан здоров'я та професійна придатність.</p> <p>Практична робота. Визначення відповідності змісту й умов праці фізичним, соціальним та розумовим можливостям людини.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчих завдань на теми: «Перелік протипоказань до стану здоров'я людини у визначених професіях»; «Перелік професійних захворювань фахівців визначених професій».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сутність професійної придатності особистості; • <i>характеризує</i> вимоги професії до людини; • <i>володіє</i> початковими навичками визначення професійної непридатності до окремих професій; • <i>старанно</i> виконав творчі завдання.
4.	1	<p>Основні ситуації вибору професії. Об'єктивна потреба та суб'єктивні можливості вибору майбутньої професії. Формула «хочу», «можу», «потрібно».</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Моя ситуація вибору професії».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчих завдань на теми: «Пошук у мережі Інтернет інформації про попит на привабливу для учня професію»; «Що мною вже зараз зроблено для опанування майбутньою професією».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> ситуації вибору професії; • <i>характеризує</i> специфіку об'єктивних потреб та суб'єктивних можливостей вибору; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу формули «хочу», «можу», «потрібно»; • <i>сумлінно</i> здійснив пошук необхідної інформації та виконав творчі завдання.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	5	Розділ 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості і побудова кар'єри	
	1	Тема 2.1. індивідуально-психологічні особливості особистості	
5.	1	<p>Індивідуально-психологічні особливості та вибір професії. Здібності особистості й вимоги професії. Поняття про загальні і спеціальні здібності, умови їх розвитку.</p> <p>Практична робота. Виявлення здібностей учнів до різних видів професій.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Приклади зі світової та української літератури про наслідки вдалого і невдалого вибору професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість індивідуально-психологічних особливостей для вибору професії; • <i>називає</i> здібності особистості й вимоги професій до них; • <i>виділяє</i> типові помилки професійного самовизначення особистості; • <i>характеризує</i> загальні і спеціальні здібності; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу наслідків допущених помилок у процесі вибору професії.
	2	Тема 2.2. Ринок освітніх послуг і праці	
6.	1	<p>Сучасний ринок праці. Ринок праці, його функції, структура, особливості. Фактори, які впливають на успішну адаптацію особистості до сучасного ринку праці.</p> <p>Практична робота. Складання блок-схем: «Сучасний ринок праці»; «Професія сьогодні і завтра».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчих завдань на теми: «Аналіз попиту та пропозицій на сучасному ринку праці»; «Власне прогнозування попиту на певні професії у майбутньому».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> особливості сучасного ринку праці; • <i>виділяє</i> суб'єктивні фактори та об'єктивні умови успішної адаптації особистості до сучасного ринку праці; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу попиту та пропозиції на ринку праці; • <i>старанно</i> виконав творчі завдання.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
7.	1	<p>Система професійної освіти в Україні. Рівні та форми освіти. Освітні стандарти. Вищі навчальні заклади.</p> <p>Практична робота. Аналіз інформації про типи вищих навчальних закладів певного регіону країни, умови вступу та навчання.</p> <p>Самостійна робота. Пошук у мережі Інтернет і стисле відтворення у робочому зошиті інформації про навчальні заклади певного регіону країни.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сучасний стан системи професійної освіти в Україні; • <i>характеризує</i> рівні та форми освіти, типи вищих навчальних закладів і умови вступу до них; • <i>володіє</i> початковими навичками збору й аналізу інформації про професійні навчальні заклади; • <i>старанно</i> здійснив пошук необхідної інформації у мережі Інтернет.
	2	Тема 2.3. Побудова кар'єри	
8.	1	<p>Закони професійного успіху. Поняття професійної кар'єри. Професійне прогнозування та професійне самовизначення.</p> <p>Практична робота. Диспут на тему: «Як стати успішною особистістю».</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчих завдань на теми: «Мій алгоритм досягнення майбутнього професійного успіху»; «Домінуючі якості й риси відомих людей, які досягли професійного успіху».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення законів досягнення успіху у професійній діяльності та побудові успішної кар'єри; • <i>характеризує</i> стратегію і тактику кар'єрного зростання у майбутньому; • <i>володіє</i> початковими навичками складання алгоритму досягнення власного майбутнього професійного успіху; • <i>старанно</i> виконав творчі завдання.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
9.	1	<p>Підбиття підсумків. Уточнення та перевірка отриманих знань. Узагальнення даних про навчальні та особисті досягнення учня.</p> <p>Практична робота. Складання основного та резервного планів побудови індивідуальної кар'єри.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість правильно побудованої індивідуальної кар'єри; • <i>характеризує</i> професійне навчання як крок до реалізації індивідуальної кар'єри; • <i>виділяє</i> навчальні та особисті досягнення, які дають змогу реалізувати індивідуальну кар'єру.

**ВАРІАТИВНИЙ МОДУЛЬ № 1 (35 год.)
ДО ПРОГРАМИ
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для (10) 11-х класів**

Особливістю модулю № 1 до програми «Побудова кар'єри» обсягом 35 навчальних годин є ознайомлення старшокласників не лише зі світом професій, а й з конкретними видами професійної діяльності (управлінська, виконавська, підприємницька) в межах визначеної професії. Такий розподіл діяльності дає можливість старшокласнику узгодити власні індивідуальні можливості з диференційованими вимогами професійної діяльності в межах обраної професії та активізувати власне професійне самовизначення та кар'єрне становлення. В процесі вивчення модулю програми учень оволодіває навичками самоаналізу, самооцінки, а також самостійного, відповідального та самокритичного ставлення до себе. Самовдосконалення до вимог обраної професії відбувається шляхом формування самовимогливості учня до себе як суб'єкта майбутньої професійної діяльності. Компетентний у виборі й реалізації професійної кар'єри старшокласник після оволодіння запропонованим змістом цієї програми спрямований, насамперед, на формування компетентності у виборі виду професійної діяльності (управлінська, виконавська, підприємницька) в межах обраної професії.

**Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин за темами
програмового матеріалу**

№ з/п	Зміст	Кількість годин
Розділ 1. Професійна діяльність людини		13
1.	Вступ. Потреба людини у професійній праці	2
2.	Світ професій	2
3.	Управлінська сфера професійної діяльності	2
4.	Підприємницька сфера професійної діяльності	2
5.	Виконавська сфера професійної діяльності	2
6.	Професійна деформація	2
7.	Сучасне професійне середовище.	1
Розділ 2. Я і моя майбутня професійна діяльність		22
8.	Професійний ідеал як стимул до самовдосконалення	1
9.	Позитивне ставлення до себе та до інших	1
10.	Вплив самооцінки на професійне становлення людини	1

11.	Врахування індивідуальних особливостей темпераменту, характеру та здібностей в професійній сфері	2
12.	Емоційна сфера і професійна діяльність	1
13.	Вольова сфера людини і професійна діяльність	2
14.	Вимоги професії до пізнавальної сфери людини	2
15.	Спілкування і професійна діяльність	2
16.	Міжособистісні стосунки в трудовому колективі	1
17.	Планування та побудова професійної кар'єри	2
18.	Зовнішні та внутрішні перепони на шляху побудови кар'єри	2
19.	Професійна мета.	1
20.	Потреба особистості у самовихованні	2
21.	Підсумкове заняття	2
	Усього	35

Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	13	Розділ 1. Професійна діяльність людини	
1.	2	<p>Мета і завдання модуля «Побудова кар'єри». Потреба людини у професійній праці. Професійна самореалізація та прагнення до самовдосконалення. Знаходження особистого сенсу в професійній діяльності. Професіоналізм.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему: «Хто такий справжній професіонал?»</p> <p>Самостійна робота. Учень аналізує особливості професійної самореалізації на прикладах біографії відомих українських діячів науки, культури, спорту, тощо.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення професійної діяльності для людини; • <i>називає</i> прийоми професійного самовдосконалення; • <i>характеризує</i> особливості людей, які досягли професійної самореалізації.
2.	2	<p>Світ професій. Розподіл професійної діяльності на управлінську, підприємницьку та виконавську.</p> <p>Рівень відповідальності, самостійності та самоконтролю в зазначених видах діяльності. Переваги та недоліки кожної діяльності.</p> <p>Практична робота. Складання блок-схеми: «Види професійної діяльності та їх особливості».</p> <p>Самостійна робота. Аналіз учнями власного рівня відповідальності, самостійності та самоконтролю в навчальній діяльності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Володіє</i> знаннями щодо видів професійної діяльності; • <i>називає</i> особливості кожної із зазначених сфер; • <i>характеризує</i> умови самореалізації в кожному виді професійної діяльності.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
3.	2	<p>Управлінська сфера професійної діяльності. Детальний огляд професій. Вимоги до особистості управлінця, професійно важливі якості та імідж в управлінській діяльності. Умови самореалізації в даній сфері.</p> <p>Практична робота. Ігрова вправа за Н. С. Пряжніковим «Зірковий час» (управлінська сфера).</p> <p>Самостійна робота. Визначення особистих характеристик, важливих для управлінської сфери професійної діяльності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> професії управлінської сфери діяльності; • <i>виділяє</i> вимоги до особистості з боку означених професій; • <i>характеризує</i> умови самореалізації в означеній сфері.
4.	2	<p>Підприємницька сфера професійної діяльності. Детальний огляд професій. Вимоги до особистості підприємця, професійно важливі якості та імідж в підприємницькій діяльності. Умови самореалізації в даній сфері.</p> <p>Практична робота. Ігрова вправа «Зірковий час» (підприємницька сфера).</p> <p>Самостійна робота. Визначення особистих характеристик, важливих для підприємницької сфери професійної діяльності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> професії підприємницької сфери діяльності; • <i>виділяє</i> вимоги до особистості з боку означених професій; • <i>характеризує</i> умови самореалізації в означеній сфері.
5.	2	<p>Виконавська сфера професійної діяльності. Детальний огляд професій. Вимоги до особистості виконавця, професійно важливі якості та імідж виконавця. Умови самореалізації в даній сфері.</p> <p>Практична робота. Ігрова вправа «Зірковий час» (виконавська сфера).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> професії виконавської сфери діяльності; • <i>виділяє</i> вимоги до особистості з боку означених професій; • <i>характеризує</i> умови самореалізації в означеній сфері.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>Самостійна робота. Визначення особистих характеристик, важливих для виконавської сфери професійної діяльності.</p>	
6.	2	<p>Професійна деформація (емоційне вигорання, професійний стрес). Негативний вплив професії на особистість та стан здоров'я при виконанні управлінської, підприємницької та виконавської діяльності. Оптимізація власної професійної діяльності. Організованість та дисциплінованість у роботі.</p> <p>Практична робота. Заповнити таблицю «Ризики професійної діяльності та шляхи їх подолання».</p> <p>Самостійна робота. Проаналізувати можливості оптимізації власної діяльності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> зовнішні та внутрішні причини професійної деформації; • <i>окреслює</i> шляхи запобігання негативним впливам з боку професії; • <i>характеризує</i> шляхи оптимізації професійної діяльності; • <i>володіє</i> навичками організованості та дисциплінованості.
7.	1	<p>Сучасне професійне середовище у сфері управління, підприємництва, виконавства. Ринок праці. Вибір та зміна професії. Якість, необхідні сучасному працівнику (мобільність, конкурентоспроможність, самовимогливість) для успішної професійної діяльності.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему: «Переваги та недоліки ринкового професійного середовища».</p> <p>Самостійна робота. Заповнити формулу вибору професії «хочу», «можу», «маю», «потрібно».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> особливості ринку праці; • <i>характеризує</i> сучасне професійне середовище; • <i>пояснює</i> сутність якостей, необхідних для успішної діяльності.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	22	Розділ 2. Я і моя майбутня професійна діяльність	
8.	1	<p>Професійний ідеал в управлінській, підприємницькій та виконавській діяльності як стимул до самовдосконалення. Зв'язок «Я-реальне», «Я-ідеальне», «Я-професійне».</p> <p>Практична робота. Заповнити схему «Я-реальне, Я-ідеальне, Я-професійне».</p> <p>Самостійна робота. Твір на тему: «Мій професійний ідеал».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення ідеалу для професійного становлення людини; • <i>виділяє</i> складові професійного ідеалу; • <i>пояснює</i> зв'язок «Я-реальне», «Я-ідеальне», «Я-професійне».
9.	1	<p>Позитивне ставлення до себе та до інших. Навички самопізнання та самопорівняння.</p> <p>Практична робота. Вправа «Який Я?» Самопрезентація.</p> <p>Самостійна робота. Заповнити таблицю «Я вчора – Я сьогодні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> важливість позитивного ставлення до себе та до інших; • <i>характеризує</i> важливість самопізнання для професійної діяльності людини; • <i>володіє</i> навичками самопізнання та самопорівняння.
10.	1	<p>Вплив самооцінки на професійне становлення людини. Перфекціонізм. Рівень домагань в професійній сфері.</p> <p>Практична робота. Опитувальник самоставлення В. Століна.</p> <p>Самостійна робота. Записати у щоденнику приклади впевненої і невпевненої поведінки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> особливості самооцінки особистості і рівня домагань; • <i>пояснює</i> зв'язок самооцінки і професійного становлення; • <i>володіє</i> навичками визначення та корекції самооцінки.
11.	2	<p>Врахування індивідуальних особливостей темпераменту, характеру та здібностей в управлінській, виконавській та підприємницькій професійній сфері. Значення відповідальності в професійній діяльності. Можливості самовиховання характеру.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Розуміє</i> важливість врахування особливостей темпераменту, характеру та здібностей при виборі професій; • <i>пояснює</i> важливість відповідальності в професійній діяльності;

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>Практична робота. Розписати особливості здібностей, характеру та темпераменту представників обраної професійної сфери.</p> <p>Самостійна робота. Написати роздум на тему: «Мій характер, його сильні та слабкі сторони».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>вміє</i> визначати особливості власного темпераменту та характеру.
12.	1	<p>Емоційна сфера і професійна діяльність управлінця, підприємця та виконавця. Інтерес і позитивне ставлення у професії. Навички самоконтролю, вміння володіти емоціями.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему: «Чи легко керувати власними емоціями?»</p> <p>Самостійна робота. Відслідковувати протягом тижня свій настрій. Проаналізувати, що конкретно на нього впливає, і як можна змінити негативні емоції на позитивні.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> вплив емоцій на професійну діяльність; • <i>розуміє</i> важливість інтересу і позитивного ставлення у професії; • <i>володіє</i> навичками самоаналізу і самоконтролю емоційного стану.
13.	2	<p>Вольова сфера людини в управлінській, підприємницькій та виконавській діяльності. Саморегуляція поведінки. Вольові риси особистості.</p> <p>Практична робота. Визначення особливостей вольової сфери учня за допомогою тестових методик.</p> <p>Самостійна робота. Ранжування вольових якостей за рівнем вияву у власній навчально-професійній діяльності учня.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> вплив вольової сфери на професійну діяльність людини; • <i>класифікує</i> вольові риси особистості; • <i>володіє</i> навичками саморегуляції поведінки.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
14.	2	<p>Вимоги професії до пізнавальної сфери людини в управлінській, підприємницькій та виконавській діяльності. Потреба людини у постійному розвитку мислення, уваги, пам'яті, тощо.</p> <p>Практична робота. Визначення особливостей пізнавальної сфери учня за допомогою тестових методик.</p> <p>Самостійна робота. Виконання вправ на тренування пізнавальних процесів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> вплив пізнавальної сфери на професійну діяльність людини; • <i>пояснює</i> потребу людини в розвитку пізнавальної сфери; • <i>володіє</i> навичками визначення особливостей власної пізнавальної сфери.
15.	2	<p>Спілкування і професійна діяльність в управлінській підприємницькій та виконавській діяльності. Типи і стилі спілкування. Вербальне і невербальне спілкування. Навички ефективного слухання</p> <p>Практична робота. Вправи на вміння слухати партнера.</p> <p>Самостійна робота. Проаналізувати особливості власного спілкування. Виявити проблемні ділянки.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> особливості спілкування в професійній діяльності; • <i>пояснює</i> вплив жестів, пози та міміки на процес спілкування; • <i>володіє</i> навичками ефективного слухання.
16.	1	<p>Міжособистісні стосунки в трудовому колективі. Лідерство. Партнерство та конфронтація. Вміння підпорядковуватись вимогам інших та висувати вимоги до себе.</p> <p>Практична робота. Відпрацювання навичок групової взаємодії.</p> <p>Самостійна робота. Написати роздум на тему: «Моя роль у групі, що б мені хотілося змінити?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> вплив міжособистісних стосунків на роботу колективу; • <i>називає</i> особливості партнерських взаємостосунків; • <i>володіє</i> навичками вміння працювати в команді.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
17.	2	<p>Планування та побудова професійної кар'єри в різних сферах професійної діяльності. Головний та резервний план. Морально-етичні засади побудови кар'єри.</p> <p>Практична робота. Ігрова вправа «Епітафія».</p> <p>Самостійна робота. Побудувати у щоденнику головний та резервний професійний план.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> особливості побудови кар'єри в різних сферах професійної діяльності; • <i>пояснює</i> важливість дотримання морально-етичних засад при побудові кар'єри; • <i>вміє</i> планувати власну професійну кар'єру.
18.	2	<p>Зовнішні та внутрішні перепони на шляху побудови кар'єри. Позашкільна діяльність учня як можливість випробувати себе у різних видах професійної діяльності. Соціальні ролі людини.</p> <p>Практична робота. Профорієнтаційна гра «Пастки».</p> <p>Самостійна робота. Розподілити у щоденнику можливі перепони на шляху до власної кар'єри на зовнішні та внутрішні.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Класифікує</i> зовнішні та внутрішні перепони на шляху до кар'єри; • <i>характеризує</i> можливості позашкільної діяльності у спробі власних сил; • <i>вміє</i> визначати можливі перепони на власному професійному шляху.
19.	1	<p>Професійна мета. Вміння ставити перед собою завдання і домагатися їх ретельного виконання. Якості, необхідні для досягнення професійної мети.</p> <p>Практична робота. Розробка плану у навчальній діяльності учнів.</p> <p>Самостійна робота. Аналіз результативності планувальної діяльності. Уточнення і корекція плану за необхідності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення професійної мети; • <i>називає</i> якості, необхідні для досягнення мети; • <i>володіє</i> навичками цілеспрямованої організації діяльності.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
20.	2	<p>Потреба особистості у самовихованні. Навички та прийоми самовиховання. Можливості людини у сучасному світі.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему: «Чи є людина суб'єктом власного життя?»</p> <p>Самостійна робота. Проаналізувати власні навички самовиховання.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> сенс самовиховання в житті людини; • <i>називає</i> навички та прийоми самовиховання; • <i>володіє</i> навичками самовиховання.
21.	2	<p>Підведення підсумків. Уточнення та перевірка отриманих знань. Узагальнення даних про навчальні та особистісні досягнення учня.</p> <p>Обговорення самостійної роботи учнів.</p> <p>Практична робота. Індивідуальні консультації.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значущість власних індивідуально-психологічних особливостей для майбутньої професійної діяльності; • <i>володіє</i> навичками побудови кар'єри; • <i>виділяє</i> навчальні та особистісні досягнення, які дозволять реалізувати індивідуальну кар'єру.

**ВАРІАТИВНИЙ МОДУЛЬ № 2 (17 год.)
ДО ПРОГРАМИ
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для (10) 11-х класів**

Варіативний модуль № 2 до програми «Побудова кар'єри» для (10) 11-х класів рекомендується використовувати в процесі технологічного напрямку профільного навчання в старшій школі. Упродовж 17 навчальних годин старшокласники оволодівають знаннями про специфіку і вимоги професій інженерно-технічного напрямку. До цього напрямку належать технічні професії у промисловості, сільському господарстві та сфері обслуговування. Також учні ознайомлюються зі специфікою діяльності спеціаліста в державному і приватному секторах, у сфері підприємництва в Україні та за кордоном. Цей модуль призначений для старшокласників, які обрали технічну професію й бажають поглибити знання про її особливості, вимоги, перспективи на ринку праці в Україні та за кордоном.

**Орієнтовна сітка розподілу навчальних годин
за темами програмового матеріалу**

№ з/п	Розділ, підрозділи	К-ть год.
	Вступ.	1
Розділ 1. Інженерно-технічні та робітничі професії		5
1.	Розділ 1.1. Інженерно-технічні професії у промисловості	1
2.	Розділ 1.2. Інженерно-технічні професії у сільському господарстві	1
3.	Розділ 1.3. Інженерно-технічні професії у сфері обслуговування	1
4.	Розділ 1.4. Робітничі професії	1
5.	Розділ 1.5. Підсумкове заняття	1
Розділ 2. Праця у різних секторах економіки		4
6.	Розділ 2.1. Професії державного сектору	1
7.	Розділ 2.2. Професії приватного сектору	1
8.	Розділ 2.3. Професії сфери підприємництва	1
9.	Розділ 2.4. Підсумкове заняття	1

№ з/п	Розділ, підрозділи	К-ть год.
Розділ 3. Територіальна та регіональна специфіка інженерно-технічних і робітничих професій		3
10.	Розділ 3.1. В Україні	1
11.	Розділ 3.2. За кордоном	1
12.	Розділ 3.3. Підсумкове заняття	1
13.	Індивідуальні консультації	4
	<i>Усього</i>	<i>17</i>

11 клас
Навчальний пріоритетний матеріал

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
1.	1	<p>Мета і завдання модуля «Побудова кар'єри». Значення професійного ідеалу для особистості та сучасного суспільства. Інженерно-технічні та робітничі професії. Інструкція учням щодо порядку заповнення відомостей у «Робочому зошиті старшокласника».</p> <p>Практична робота. Заповнення загальних відомостей у «Робочому зошиті старшокласника».</p> <p>Твір на тему «Мій професійний ідеал».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>розкриває</i> мету і завдання модуля «Побудова кар'єри»; • <i>пояснює</i> значення професійного ідеалу для особистості та сучасного суспільства; • <i>розкриває</i> сутність і специфіку інженерно-технічних і професій.
	5	Розділ 1. Інженерно-технічні та робітничі професії	
1.	1	<p>Інженерно-технічні професії у промисловості. Робоче середовище. Професійні функції і кваліфікаційні вимоги. Підвищення кваліфікації і посадове просування.</p> <p>Практична робота. Ознайомлення з психограммами сучасних інженерно-технічних професій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> середовище інженерно-технічних професій в промисловості; • <i>знає</i> професійні функції і кваліфікаційні вимоги інженерно-технічних професій у промисловості; • <i>володіє</i> інформацією щодо можливості підвищення кваліфікації та посадового просування.
2.	1	<p>Інженерно-технічні професії у сільському господарстві. Робоче середовище. Професійні функції і кваліфікаційні вимоги. Підвищення кваліфікації і посадове просування.</p> <p>Практична робота. Дискусія на тему «Я – професіонал у сфері сільського господарського виробництва».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>характеризує</i> середовище інженерно-технічних професій у сільському господарстві; • <i>знає</i> професійні функції і кваліфікаційні вимоги інженерно-технічних професій у сфері сільського господарського виробництва;

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
			<ul style="list-style-type: none"> • володіє інформацією щодо можливості підвищення кваліфікації і посадового пересування у сільсько-господарському секторі економіки.
3.	1	<p>Інженерно-технічні професії у сфері надання послуг. Робоче середовище. Професійні функції і кваліфікаційні вимоги. Підвищення кваліфікації і посадове просування.</p> <p>Практична робота. Відновлення та доповнення навмисно вилучених складових професіограм професій у сфері обслуговування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • характеризує середовище інженерно-технічних професій у сфері надання послуг; • знає професійні функції і кваліфікаційні вимоги інженерно-технічних професій у сфері надання послуг; • володіє інформацією щодо можливості підвищення кваліфікації і посадового пересування у секторі надання послуг.
4.	1	<p>Робітничі професії. Робоче середовище. Професійні функції і кваліфікаційні вимоги. Підвищення кваліфікації і посадове просування.</p> <p>Практична робота. Екскурсія на підприємство.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • характеризує середовище робітничих професій; • знає професійні функції і кваліфікаційні вимоги робітничих професій; • володіє інформацією щодо можливості підвищення кваліфікації і посадового пересування у сфері робітничих професій.
5.	1	<p>Підсумкове заняття. Узагальнення отриманої інформації про робітничі й інженерно-технічні професії у промисловості, сільському господарстві та сфері обслуговування.</p> <p>Практична робота. Вивчення мотивів вибору майбутньої професії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • узагальнює й аналізує інформацію про робітничі й інженерно-технічні професії у промисловості, сільському господарстві та сфері обслуговування.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	4	Розділ 2. Праця у різних секторах економіки	
6.	1	Професії державного сектору економіки. Державна служба. Державний службовець. Функції державних службовців. Практична робота. Виділення особливостей у професіях державного сектору.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> професії державного сектору економіки; • <i>характеризує</i> діяльність державного службовця; • <i>виділяє</i> ознаки та функції професійної діяльності державних службовців.
7.	1	Професії приватного сектору економіки. Права та обов'язки спеціалістів приватного сектору. Категорії працівників приватного сектору. Умови праці та соціальний захист найманого працівника. Практична робота. Диспут на тему «Переваги та недоліки роботи в приватному секторі».	<ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> професії приватного сектору економіки; • <i>характеризує</i> умови праці, соціальний захист, права та обов'язки найманих працівників; • <i>виділяє</i> ознаки та функції професійної діяльності в приватному секторі економіки.
8.	1	Підприємництво. Підприємці як окрема соціальна група (бізнес-клас). Права та обов'язки підприємців. Специфіка й особливості підприємницької діяльності. Практична робота. Аналіз прикладів з життя відомих людей, які досягли успіху у сфері підприємництва.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> сутність і специфіку підприємницької діяльності; • <i>називає</i> вимоги професій підприємницької сфери до спеціаліста; • <i>володіє</i> навичками аналізу діяльності фахівців, які досягли професійного успіху у сфері підприємництва.
9.	1	Підсумкове заняття Практична робота. Організація зустрічей з успішними в кар'єрі представниками професій (у сфері підприємництва, державному та приватному секторах).	<ul style="list-style-type: none"> • <i>пояснює</i> сутність і специфіку професійної діяльності у підприємницькій сфері, державному і приватному секторах економіки.

№ з/п	К-ть год.	Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
	3	Розділ 3. Територіальна та регіональна специфіка інженерно-технічних і робітничих професій	
10.	1	<p>Інженерно-технічні та робітничі професії в Україні. Ринок праці. Попит та пропозиція на інженерно-технічні та робітничі професії у приватному та державному секторах економіки. Працевлаштування (заява, співбесіда, обов'язки та інше).</p> <p>Практична робота. Гра «Влаштування на роботу в Україні».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> джерела, з яких можна отримати інформацію про сучасний ринок праці в Україні; • <i>характеризує</i> попит та пропозицію приватного та державного секторів економіки України на інженерно-технічні та робітничі професії; • <i>володіє</i> навичками аналізу ринку праці в Україні.
11.	1	<p>Інженерно-технічні та робітничі професії за кордоном. Спеціалізовані видання та Інтернет-ресурси працевлаштування. Соціальний захист і права українців, які працюють за кордоном.</p> <p>Практична робота. Гра «Влаштування на роботу за кордоном».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>знає</i> джерела, з яких можна отримати інформацію про ринок праці за кордоном; • <i>називає</i> спеціалізовані видання та Інтернет-ресурси працевлаштування; • <i>знає</i> свої права та обов'язки, ризики і небезпеки роботи за кордоном.
12.	1	<p>Підсумкове заняття</p> <p>Практична робота. Диспут «Що потрібно для того, щоб стати професіоналом і досягти успіху в житті?»</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>узагальнює, порівнює</i> та <i>аналізує</i> отриману інформацію про інженерно-технічні та робітничі професії в Україні та за кордоном.
13.	4	Індивідуальні консультації	

**ВАРІАТИВНИЙ МОДУЛЬ № 3 (9 год.)
ДО ПРОГРАМИ
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»
для (10) 11-х класів**

Модуль № 2 до програми «Побудова кар'єри» для учнів 11-х класів (9 год.) націлено на допомогу старшокласникам у підготовці до вибору виду економічної діяльності (відкриття власної справи, робота в державній установі, робота за наймом у приватній організації). Ще однією особливістю модулю є використання методу проектів, який є однією з небагатьох педагогічних технологій, що забезпечують формування такої стратегічної характеристики особистості, як її суб'єктність. У роботі над своїми проектами учні використовують знання, отримані як на уроках, в рамках курсу «Побудова кар'єри», так і самостійно. За програмою модулю для 11 класу «Професійний успіх: проект діяльності» учні виконують послідовно два проекти. Виконуючи перший проект – «Сучасний ринок праці і види економічної діяльності», учень отримує загальні відомості про проектну діяльність, виконує всі етапи роботи над проектом, отримує досвід виконання проекту. Другий проект – «Проект досягнення професійного успіху» – в межах курсу учень закінчує на етапі планування, всі наступні етапи молода людина виконує вже самостійно, після закінчення школи.

Тематичний план

№ з/п	Розділ, теми	К-ть годин
Розділ 1. Сучасний ринок праці і види економічної діяльності.		3
1	Вступ	1
2	Тема 1.1. Види економічної діяльності	1
3	Тема 1.2. Особистість і вид економічної діяльності	1
Розділ 2. Освітні проекти як підготовка до ефективної професійної діяльності		5
4	Тема 2.1. Технологія освітнього проекту	5
Розділ 3. Проект досягнення професійного успіху		1
5	Тема 3.1. Проектування діяльності, спрямованої на досягнення професійного успіху	1
	<i>Усього</i>	9

Рекомендовані завдання для практичних робіт

№ з/п	Зміст завдань для практичних робіт
1.	Бесіда на тему: «Як Ви розумієте вислів Т. Рузвельта «Найкраще, що є в житті — це займатися справою, яка варта того?»»
2.	Визначення спільних рис та відмінностей між різними видами економічної діяльності (підприємницька діяльність, робота в державній установі; робота за наймом, творча діяльність тощо).
3.	Визначення специфіки предмету і умов праці різних видів економічної діяльності.
4.	Початок роботи учнів класу над проектами під загальною назвою «Сучасний ринок праці і види економічної діяльності». Постановка мети, виявлення проблеми, протиріччя, формулювання завдань. Обговорення разом з вчителем можливих варіантів стратегій виконання проекту. Поділ на групи. Обговорення способу діяльності, розподілу обов'язків. Складання розгорнутого плану роботи.
5.	Обговорення результатів інформаційного пошуку. Структурування отриманої інформації.
6.	Презентація проекту.
7.	Рефлексія роботи над проектом. Аналіз успіхів і помилок. Узагальнення і висновки.
8.	Проектування діяльності, спрямованої на досягнення професійного успіху. Визначення цілей і задач. Аналіз суперечностей, які виникають на шляху до професійного успіху, та напрями їх розв'язання. Планування діяльності щодо досягнення кожної цілі.

Рекомендовані завдання для самостійної роботи

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи
1.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Якою я уявляю «мою справу» через 10, 20, 30 років?» Заповнення анкети у «Щоденнику вибору майбутньої професії».
2.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Життєві приклади професійного успіху у різних видах економічної діяльності (підприємницька діяльність, робота в державній установі, робота за наймом у приватній організації, творча діяльність)».
3.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Визначення нахилів до обраного виду економічної діяльності».
4.	Робота над проектом: пошук інформації для роботи над проектом.
5.	Робота над проектом: виготовлення продукту, оформлення продукту, вибір форми презентації, підготовка презентації, оформлення проектної папки (портфолію).
6.	Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Аналіз моєї роботи над проектом. Мої досягнення, труднощі, здобутки».

Зміст розділів і тем

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
Розділ 1. Сучасний ринок праці і види економічної діяльності			
1.	1	<p>Вступ. Мета і завдання курсу. Поняття: «моя професія», «моя справа», «мої проекти», «справа мого життя». Спільне та відмінності. Значення знаходження людиною «справи свого життя» для особистості і для суспільства. Інструкція про порядок роботи зі «Щоденником вибору майбутньої професії».</p> <p>Практична робота. Бесіда на тему: «Як Ви розумієте вислів Т. Рузвельта «Найкраще, що є в житті — це займатися справою, яка варта того?»».)</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Якою я уявляю «мою справу» через 10, 20, 30 років?» Заповнення анкети у «Щоденнику вибору майбутньої професії».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> значення понять: «моя професія», «моя справа», «мої проекти»; • <i>називає</i> спільне і відмінності між поняттями: «моя професія», «моя справа», «мої проекти»; • характеризує, якою буде для нього «моя справа» через 10, 20, 30 років; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу у «Щоденнику вибору майбутньої професії».
Тема 1.1. Види економічної діяльності			
2.	1	<p>Види економічної діяльності: підприємницька діяльність, робота в державній установі, робота за наймом у приватній організації, творча діяльність. Спільне та відмінності. Критерії для їх розрізнення: власність на засоби виробництва, фінансові ризики, ступінь прибутковості.</p> <p>Практична робота. Визначення спільних рис та відмінностей між різними видами економічної діяльності (підприємницька</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Характеризує</i> різні види економічної діяльності: робота за наймом у приватній організації, відкриття власного підприємства, робота в державній установі, творча діяльність; • <i>пояснює</i>, що спільного та які відмінності між різними видами економічної діяльності: робота за наймом у приватній організації,

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
		<p>діяльність, робота в державній установі).</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Життєві приклади професійного успіху у різних видах економічної діяльності (підприємницька діяльність, робота в державній установі, робота за наймом у приватній організації, творча діяльність)».</p>	<p>відкриття власного підприємства, робота в державній установі, творча діяльність;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>називає</i> критерії, за якими розрізняються різні види економічної діяльності; • <i>старанно</i> виконав творче завдання у робочому зошиті.
3.	1	<p>Загальні вимоги до якостей особистості, важливих для різних видів економічної діяльності. Здібності особистості до підприємницької діяльності, роботи в державній установі, роботи у приватній організації, творчій діяльності. Специфіка предмету і умов праці різних видів діяльності.</p> <p>Практична робота. Визначення специфіки предмету та умов праці різних видів економічної діяльності.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Визначення нахилів до обраного виду економічної діяльності».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> здібності особистості до підприємницької діяльності, роботи в державній установі, роботи у приватній організації, творчій діяльності; • <i>виділяє</i> специфіку предмету умов праці різних видів діяльності; • <i>характеризує</i> загальні вимоги окремих видів діяльності; • <i>старанно</i> виконав творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
Розділ 2. Освітні проекти як підготовка до ефективної професійної діяльності			
Тема 2.1. Технологія освітнього проекту			
4.	1	<p>Освітній проект. Вимоги до проекту. Структурна основа. Етапи роботи над проектом. Класифікація проектів. Форми продуктів проектної діяльності.</p> <p>Практична робота. Початок роботи учнів класу над проектами під загальною назвою «Сучасний ринок праці і види економічної діяльності». Постановка мети, виявлення проблеми, протиріччя, формулювання завдань. Обговорення разом з вчителем можливих варіантів стратегій виконання проекту. Поділ на групи. Обговорення способу діяльності, розподілу обов'язків. Складання розгорнутого плану роботи.</p> <p>Самостійна робота. Робота над проектом: пошук інформації для роботи над проектом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> визначення поняття освітній проект, вимоги до нього, класифікацію проектів; • <i>виділяє</i> етапи роботи над проектом; • <i>характеризує</i> форми продуктів проектної діяльності; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу – пошук інформації для роботи над проектом.
5.	1	<p>Освітній проект. Види презентації проектів. Зміст і оформлення проектної папки (портфоліо). Критерії оцінки проектної роботи.</p> <p>Практична робота. Обговорення результатів інформаційного пошуку. Структурування отриманої інформації.</p> <p>Самостійна робота. Робота над проектом: виготовлення продукту, оформлення продукту, вибір форми презентації, підготовка презентації, оформлення проектної папки (портфоліо).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> критерії оцінки проектної роботи; • <i>виділяє</i> види презентації проектів; • <i>характеризує</i> зміст і оформлення проектної папки; • <i>старанно виконав</i> самостійну роботу – виготовлення продукту, оформлення продукту, вибір форми презентації, підготовка презентації, оформлення проектної папки (портфоліо).

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
6, 7.	2	<p>Презентація проєктів учнів.</p> <p>Практична робота. Презентація проєкту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> мету і завдання свого проєкту; • <i>виділяє</i> свою стратегію у роботі над проєктом; • <i>характеризує</i> спосіб діяльності, розподіл обов'язків; • <i>володіє початковими навичками</i> презентації своєї проєктної роботи.
8.	1	<p>Оцінка проєктної роботи. Аналіз успіхів і помилок. Узагальнення і висновки.</p> <p>Практична робота. Рефлексія роботи над проєктом. Аналіз успіхів і помилок. Узагальнення і висновки.</p> <p>Самостійна робота. Виконання у робочому зошиті творчого завдання на тему: «Аналіз моєї роботи над проєктом. Мої досягнення, труднощі, здобутки».</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Називає</i> свої досягнення у роботі над проєктом, виділяє свої труднощі у роботі над проєктом; • <i>характеризує</i> свої знання та уміння, здобуті при роботі над проєктом; • <i>володіє</i> початковими навичками аналізу своєї діяльності; • <i>старанно</i> виконав творче завдання у робочому зошиті.

№ з/п	К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учня
Розділ 3. Проект досягнення професійного успіху			
Тема 3.1. Проектування діяльності, спрямованої на професійний успіх			
9.	1	<p>Проект діяльності, спрямованої на досягнення професійного успіху. Визначення цілей і задач. Аналіз суперечностей, які виникають на шляху до професійного успіху, та напрями їх розв'язання. Планування діяльності щодо досягнення кожної цілі. Підведення підсумків.</p> <p>Практична робота. Проектування діяльності, спрямованої на досягнення професійного успіху. Визначення цілей і задач. Аналіз суперечностей, які виникають на шляху до професійного успіху, та напрями їх розв'язання. Планування діяльності щодо досягнення кожної цілі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Пояснює</i> свої цілі і задачі у діяльності, спрямованій на досягнення професійного успіху; • <i>характеризує</i> суперечності які виникають на шляху до професійного успіху, та напрями їх розв'язання; • <i>володіє початковими навичками</i> проектування своєї діяльності, спрямованої на професійний успіх.

ОРІЄНТОВНІ КРИТЕРІЇ
оцінювання рівня компетентності старшокласника у виборі професії й готовності до реалізації професійної кар'єри

Рівень	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	Не виявляє активності в обговоренні теоретичного змісту навчального матеріалу. Може відповісти лише на загальні запитання. Відтворює лише окремі аспекти навчальної інформації. Практичні і самостійні роботи не виконуються. «Щоденник вибору профілю навчання» не ведеться. Проблема вибору профілю навчання неактуальна.
Середній	Виявляє активність і самостійність в обговоренні теоретичного змісту навчального матеріалу. Встановлює логічні зв'язки в змісті навчального матеріалу. Усвідомлює важливість проблеми вибору майбутнього профілю навчання. Практичні і самостійні роботи виконуються, а результати фіксуються в «Щоденнику вибору профілю навчання». Профільні проби здійснюються частково і лише під контролем вчителя. Проблема вибору профілю навчання актуальна.
Достатній	Виявляє активність, самостійність і творчість в обговоренні теоретичного змісту навчального матеріалу. Виявляє постійний інтерес до проблеми вивчення, здатний актуалізувати й критично оцінювати програмний матеріал. Результати практичних і самостійних робіт систематично фіксуються в «Щоденнику вибору профілю навчання». Профільні проби здійснюються в межах програмового матеріалу й лише за одним із напрямів профільного навчання. Проблема вибору профілю навчання на активному етапі вирішення.
Високий	Активний в обговоренні теоретичного змісту навчального матеріалу. Обрано не лише майбутній профіль навчання, а й професія. Результати практичних і самостійних робіт систематично фіксуються в «Щоденнику вибору профілю навчання» і використовуються для самовдосконалення. Індивідуальна освітня траєкторія побудована і реалізується.

РЕКОМЕНДОВАНА ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бас Г.Г. Орієнтація учнів на сільськогосподарські професії / Г.Г. Бас. — К. : Рад. школа, 1986. — 159 с.
2. Віденко В.Ф. Людина і світ / В.Ф. Віденко, Л.В. Віденко, В.І. Кондратова-Діденко. — К. : Вища школа, 2001. — 229 с.
3. Довідник професій / упорядн. : Д.О. Закатнов., Н.В. Жемера., М.П. Тименко. — К. : Українська книга, 1999. — 321 с.
4. Захаров Н.Н. Профессиональная ориентация школьников / Н.Н. Захаров, В.Д. Симоненко. — М. : Просвещение, 1989. — 192 с.
5. Климов Е. А. Как выбрать профессию / Е. А. Климов. — М. : Просвещение, 1984. — 179 с.
6. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения / Е. А. Климов. — Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. — 512 с.
7. Критерии и показатели готовности школьников к профессиональному самоопределению / Под ред. С.Н. Чистяковой, А.Я. Журкиной — М. : Филология, 1997. — 80 с.
8. Мельник О.В. Основи вибору професій: експериментальна програма та збірник практичних завдань / О.В. Мельник, В.П. Романчук. — К. : Інститут проблем виховання АПН України, 2001. — 98 с.
9. Педагогічні засоби підготовки старшокласників до професійного самовизначення в умовах профільного навчання : метод. посібник / Д.О. Закатнов, О.В. Мельник, О.Л. Морін, Л.А. Гуцан та ін.; за ред. Д.О. Закатнова — К. : ІПВ АПН України, 2005. — 215 с.
10. Педагогічні основи трудового становлення і професійного самовизначення учнівської молоді : монографія / За ред. М.П. Тименка. — Бердянськ : Інститут педагогіки АПН України, 1996. — 268 с.
11. Підготовка до професійного навчання і праці (психолого-педагогічні основи) : нав.-метод. посібник / За ред. Г.О. Балла, П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. — К. : Наукова думка, 2000. — 188 с.
12. Побірченко Н.А. Людина і праця : навч. пос. [для 10-го кл.] / Н.А. Побірченко, О.П. Сергеєнкова, І.В. Підтілок. — К. : Наш час, 2006. — 180 с.
13. Професійне самовизначення старшокласників : метод. посібник / Д.О. Закатнов, О.В. Мельник, О.Л. Морін, Л.А. Гуцан та ін.; за ред. Д.О. Закатнова — К. : Вид. дім «Шкільний світ», Вид. Л. Галіцина, 2006. — 128 с.
14. Профконсультационная работа со старшокласниками : пособие / Под ред. Б.А. Федоришина. — К. : Рад. школа, 1980. — 160 с.

15. Пряжников Н. С. Профессиональное и личностное самоопределение / Н. С. Пряжников. — М. : Ин-т практической психологии, 1996. — 256 с.
16. Профессиограммы и профессиокарты основных профессий : метод. пособ. / Под ред. В. В. Ерасова. — К. : РІА-ВООК, 1995. — 335 с.
17. Рибалка В. В. Готовність учня до профільного навчання / За заг. ред. С. Д. Максименка, О. Л. Главник. — К. : Мікрос-СВС, 2003. — 112 с.
18. Рибалка В. В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників : монографія / За ред. Г. О. Балла. — К., 1998. — 160 с.
19. Система профориентационной работы со старшеклассниками / Под ред. Б. А. Федоришина. — К. : Рад. школа, 1988. — 180 с.
20. Уніат С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими / С. Уніат, С. Комінько. — Тернопіль : Підручники та посібники, 1997. — 87 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Програма «Людина і світ професій» для загальноосвітніх навчальних закладів (8-9 класи) (70 год.) / І. Д. Бех (науковий консультант), О. В. Мельник, Л. А. Гуцан, С. М. Дятленко, О. Л. Морін, І. І. Ткачук, О. В. Скалько, М. Л. Шабдінов // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2008. — № 1. — С. 43-56.
2. Програма «Людина і світ професій» [для 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів] (35 год.) / О. В. Мельник, О. Л. Морін // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2009. — № 12. — С. 33-44.
3. Програма «Людина і світ професій» [для 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів] (17 год.) / О. В. Мельник, Л. А. Гуцан // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2009. — № 11. — С. 34-41.
4. Програма «Людина і світ професій» [для 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів] (9 год.) / О. В. Мельник, І. І. Ткачук // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2009. — № 10. — С. 34-40.
5. Мельник О. В. Професійна орієнтація старшокласників: теорія і практика: наук. — метод. посіб. для вчителів / За ред. О. В. Мельника. — К. : «Четверта хвиля», 2009. — Вип. № 1. — 230 с.
6. Мельник О. В. Зміст, форми та методи профконсультаційної роботи зі старшокласниками в процесі профільного навчання : наук.-метод. посібник [для вчителів] / Олександр Васильович Мельник. — К. : Мегапринт, 2008. — 72 с.

7. Мельник О. В. Профорієнтаційна робота зі школярами в умовах профільного навчання : наук.-метод. посібник [для вчителів] / О. В. Мельник, І. Л. Уличний; за ред. О. В. Мельника. — К. : Мегапринт, 2008. — 160 с.
8. Гуцан Л. А. Світ професій : навч. посіб. / Леся Андріївна Гуцан. — К. : Палаючі наклади, 2008. — 100 с.
9. Гуцан Л. А. Робочий зошит старшокласника з навчальної програми для учнів 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, які навчаються за програмою курсу профорієнтаційного спрямування «Людина і світ професій» в обсязі 17 год. / Леся Андріївна Гуцан. — К. : Біг-прінт, 2010. — 80 с.
10. Робочий зошит старшокласника (до курсу профорієнтаційного спрямування «Людина і світ професій», 9 клас) // О. В. Мельник, І. І. Ткачук // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2010. — № 5. — С. 27-34.
11. Робочий зошит старшокласника (до курсу профорієнтаційного спрямування «Людина і світ професій», 9 клас) / О. В. Мельник, О. Л. Морін // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2010. — № 7-8. — С. 42-52.
12. Робочий зошит навчальної програми профорієнтаційного спрямування «Людина і світ професій» (70 годин) [для 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів] / О. В. Мельник, З. В. Охріменко. — К. : «Четверта хвиля», 2009. — 56 с.
13. Робочий зошит навчальної програми профорієнтаційного спрямування «Людина і світ професій» [для 8 класів загальноосвітніх навчальних закладів] (70 годин) / О. В. Мельник, М. В. Лузан. — К. : «Четверта хвиля», 2010. — 63 с.
14. Щоденник вибору профілю навчання: колект. наук. — метод. посіб. [для вчителів] // Л. А. Гуцан, О. В. Мельник, О. Л. Морін, І. І. Ткачук, З. В. Охріменко, О. В. Скалько. — К. : Р / А S. М. І Т., 2010. — 196 с.
15. Мельник О. В. Розвиток професійної орієнтації в Україні : наук.-допом. бібліогр. покажч. / упоряд. : Л. О. Пономаренко, Н. А. Стельмах, Л. І. Ніколюк; наук. ред. П. І. Рогова; наук. консультант О. В. Мельник; бібліогр. ред. Л. О. Пономаренко // НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. — К. : [б. в.], 2009. — 196 с.
16. Мельник О. В. Теорія та методика професійної орієнтації учнів старшої профільної школи / О. В. Мельник // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : збірник наукових праць. — К. : Інститут проблем виховання АПН України, 2008. — Вип. 12. — С. 217-224.
17. Мельник О. В. Принцип активного професійного орієнтування учнів / О. В. Мельник // Теоретико-методичні проблеми

- виховання дітей та учнівської молоді: Зб. наук. праць. — Вип. 13., кн. 2. — Кам'янець-Подільський, 2009. — Вип. 13. — Кн. 2. — С. 299-308.
21. Гуцан Л. А. Науково-методичний супровід профорієнтаційної роботи із учнівською молоддю в умовах профільного навчання / Л. А. Гуцан // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць. — Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2008. — Вип. 11. — С. 65-74.
  22. Ткачук І. І. Спрямованість учнів старшої школи на майбутній професійний успіх / І. І. Ткачук // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. — Вип. 14, кн. 2. — Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д. Г., 2010. — С. 293-301.
  23. Охріменко З. В. Мобільність старшокласника як умова його майбутньої конкурентоспроможності на ринку праці / З. В. Охріменко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. наук. праць. — Вип. 13., кн. 2. — Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д. Г., 2009. — С. 308-316.

Наукове видання

**Мельник Олександр Васильович,
Морін Олег Леонідович,
Гуцан Леся Андріївна,
Ткачук Ірина Іванівна,
Пархоменко Олександр Миколайович,
Охріменко Заріна Володимирівна,
Лузан Марина Вікторівна**

**ПРОГРАМА
«ПОБУДОВА КАР'ЄРИ»:
Комплекс навчальних програм**

(9, 17, 35, 70 год.)
для старшокласників

Методичні рекомендації

Технічний редактор *О.М. Корнілов*
Комп'ютерна верстка *В.М. Яценко*
Редактор *О.В. Цимбаліст*
Оформлення обкладинки *К.А. Бобровницька*

Видано державним коштом. Продаж заборонено.

Підп. до друку 29.09.2014. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. др. арк. 5,0.
Замовлення № 2472. Наклад 300 прим.

Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс-ЛТД»
Свідоцтво про реєстрацію серія ДК № 195 від 21.09.2000.
25006, м. Кіровоград, вул. Декабристів, 29
тел./факс (0522) 22-79-30, 32-17-05
E-mail: design@imex.kr.ua